

Ja Se Soi
ry

JOURNAL

1-2/2019

*Säveltäminen luontevana osana
musiikillista kasvua*

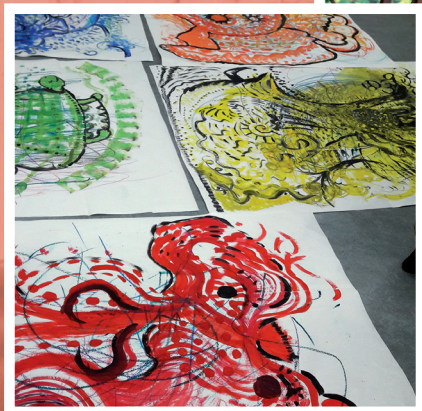
JaSeSoy

JOURNAL

Sisältö 1-2/2019

s.5

s.18

Kannen kuvassa
säveltäjä Minna
Leinonen: "Säveltäminen
on voimakas kanava
itseilmaisulle."
KUVA Heikki Tuuli

s.28

- 3 Pääkirjoitus
- 4 Puheenjohtajan kynästä
- 5 Lähikuvassa Tero Pajunen
- 9 Kaikkosen kolumni: Ihmettele, luo ja jaa
- 10 JaSeSoy nuotintaa I: Vaikka kuinka monta kissaa
- 12 Säveltäminen luontevana osana lapsen musiikillista kasvua
- 16 Toiminnallista teoriaa ja säveltämisen ohjaamista musiikkiopistossa
- 18 Albumi: Rytmis 2019
- 21 LuoMusaa Lapissa
- 23 Lähtölaukaus kansainväliselle kouluttajuudelle
- 24 JaSeSoy nuotintaa II: Ilo teemana Päiväkoti Konstissa
- 26 Historian havinaa: Maailmankylästä Kansainväliseksi Musiikkikyläksi
- 28 Mansikkakuun terveiset AOSA:sta: Strawberries
- 30 Ollaanko tuttuja jo? Iina Kotola
- 31 Juornal
- 32 JaSeSoy ry:n hallitus 2019
- 33 Teretulemast – kesällä soi Virossa
- 34 Ellen Urho muistoissamme
- 35 JaSeSoy ry

JULKAISIJA
JaSeSoy-musiikkikasvatusyhdistys ry
Orff-Schulwerk Association of Finland

PÄÄTOIMITTAJA
Tiina Keisanen

TOIMITUS
Tiina Keisanen, Pia Korteala, Maarit Lavas,
Sanna Leena Saarinen, Laura Vainio

ULKOASU
Minna Silvennoinen

VALOKUVAT
JaSeSoy ry

ISSN
1238-9242

PAINO
Kirje- ja lomakepaino, Järvenpää

Teemana säveltäminen

SÄVELTÄMINEN sopii kaikille ikään, sukupuoleen tai muuhun tekijään katsomatta. Se voi lähteä liikkeelle mistä vain, niin kuin tämän lehden sisältö tuo ilmi. Inspiraation lähteenä voivat olla luonto, tunteet, maalaus, mikä tahansa. Säveltämisen tulokset ilahduttavat useita, ja jokainen kokee ne omalla tavallaan. Monet teokset jäävät elämään jälkipolville ja voivat näin yhdistää eri ikäisiä ja taustaltaan hyvinkin erilaisia ihmisiä.

Musiikki on kieli jota ymmärretään kaikkialla. Musiikki puhuttaa ja sen avulla voi puhua. On hienoa, että jo lapset, jotka vasta harjoittelevat kommunikointia ja vuorovaikutusta monella tapaa, saavat musiikin tekemisestä yhden tavan lisää sanoittaa itseään ja tuntemuksiaan. Samalla se voi jäsentää lasten maailmaa ja kokemuksia heille itselleen ja muille.

Suomessa sävellyksen opettamisella ja ohjaamisella on vankka pohja moneen muuhun maahan verrattuna. Säveltäminen on nyt saanut paikkansa sekä koulujen että musiikkiopistojen uusissa opetussuunnitelmissa. Kuitenkin edelleen säveltäminen saatetaan mieltää vain ammattilaisten asiaksi. Säveltäjä **Minna Leinonen** on kirjoittanut lehtemme laajan ja erittäin perusteellisen artikkelin aiheesta. Hän valottaa sävellyspedagogiikan kehityksen suuntaviivoja Suomessa ja tarjoaa taidemusiikin säveltämistä musiikinopetukseen. Minna näkee säveltämisen voimakkaana itseilmaisun välineenä ja painottaa monipuolista luovuuden vaalimista. Lapsia eivät genret tai säännöt rajoita, tärkeintä on luottaa lapseen. Minna antaa artikkelissaan myös runsaasti ideoita säveltämisen luovan toiminnan ohjaamiseen.

Carl Orff oli aikoinaan edelläkävijä lapsilähtöisessä musiikkipedagogiassa. Säveltäjänä hän ymmärsi lasten omien improvisaatioiden ja säveltämisen arvon. Meillä jäsenoilaisilla on ollut etulyöntiasema uusien OPS-sisältöjen käyttöön ottamisessa. Olemmehan opiskelleet ja saaneet ideoita tämän suuntaiseen kokonaisvaltaiseen toimintaan yhdistyksen kursseilla ja koulutuksissa. Tässä numerossa saammekin lukea

esimerkkejä toiminnasta, joita jäsenemme ovat käyttäneet lasten sävellyttämisessä ja luovassa toiminnassa. Niistä kertovat **Hanne Närhinsalo** Juvenaliasta, **Katja Kilpeläinen** Taidepäiväkoti Konstista sekä Inarin kunnassa työskentelevä **Jessika Lampi**. Kirjoituksessaan Jessika pohtii myös elämää Lapissa entisen pääkaupunkiseutulaisen ja musiikkipedagogin näkökulmasta.

Lehden Lähikuvassa tavataan laulaja, lauluntekijä, pedagogi **Tero Pajunen**, jota **Harri Hölttä** haastatteli. Vahvasti esille pääsevät Maailmankylä ja sen alkuvaiheet sekä International Music Village, joka tänä vuonna järjestetään Virossa. Lehdessä kerrotaan myös käynnissä olevista Orff-kouluttajakoulutuksista. Ne osoittavat jälleen Orff-kouluttajiemme vastuunkantamista Orff-pedagogian eteenpäin viemisessä kotimaassa ja ulkomailla. Tuttuun tapaan lehdestä löytyy nuotinnoksia ja niihin liittyviä toimintavihjeitä. Yksi nuoteista on suomalainen sävelmä AOSA:n verkkojulkaisusta, mihin liittyy oma artikkelinsa. Paljon mielenkiintoista luettavaa on jälleen luvassa. Uutuutena **Markku Kaikkonen** on tuonut lehteen kolumnipalstan.

Tällä kertaa Journalin numerona on 1–2/2019, sillä lehti ilmestyy seuraavan kerran vasta ensi keväänä. Toivommekin, että saatte tämän lehden tiiviistä säveltämispaketista ideoita, inspiraatiota ja pedagogista pohdittavaa aina siihen saakka. Tulevaan lehteen meillä on jo tiedossa kiinnostavia artikkeleita, kuten digitalisaation käyttäminen musiikin tekemisessä ja kurssikuulumisia kesältä. Hyvää kannattaa odottaa!

Toivotamme antoisia JaSeSoin kursseja ja koulutuksia niihin osallistuville ja mukavaa kesää jokaiselle!

Tiina ja Journal-tiimi

Inspiraation jakamista kursseilla

INNOSTUIN JA INSPIROIDUIN jälleen kerran kovasti odottamallani kurssilla Järvenpäässä. Olin kuullut kollegaltani fantastisesta italialaisesta lähestymistavasta, jossa yhdistetään saumattomasti tanssia ja kuvataidetta. Ensimmäinen suunnitelma oli lähteä Italiaan tutustumaan Segni Mossi -työpajoihin. Päädyimme kuitenkin mahdollistamaan kurssin mahdollisimman monelle kiinnostuneelle Suomessa ja heitähän riitti.

Kurssia valmisteltiin hartaasti ja jännittyneinä. Lämmin kohtaaminen upean kouluttajan **Simona Lobefaron** kanssa sai minulle olon, että olisimme tunteneet jo pitkään. Kurssi oli juuri sitä mitä odotin ja vielä paljon enemmän. Ruokapöytäkeskustelussa puhuimme “JaSeSoi-hengestä ja -perheestä”. Jäin pohtimaan kenelle ja millaisia kursseja järjestämme. Johdajatuksena kursseja suunniteltaessa on kautta linjan ollut pedagogisesti korkeatasoiset innostavat opettajat, monipuoliset kokonaisuudet ja mahdollisuus huomioida kaikkia osallistujia niin, että jokainen voi kursseilla toimia omana itsenään, omalla tasollaan kuitenkin koko ajan inspiroituen, nauttien, oppien ja kehittyen. Perheen taas tekee humaani kohtaaminen ja yhteinen intressi uuden oppimiselle ja erilaisten tulokulmien näkemiselle musiikkikasvatuksessa.

JaSeSoilla on jäseniä noin 400. Jotta tavoittaisimme musiikkia työssään käyttäviä ihmisiä ympäri Suomen, olemme

aloittaneet aktiivisesti järjestämään niin sanottuja maakuntakursseja. Kuuntelemme paikallisia toiveita ja autamme heitä järjestelyissä. Tämä ei suinkaan ole mitään uutta toimintaa. Aktiivisia paikallisia toimijoita on ollut JaSeSoissa kautta vuosien, Oulussa ja Lapissa on soinnut jo pitkään. Jäsenemme ovat halunneet jakaa ja viedä eteenpäin kaikkea sitä hyvää, mitä ovat oppineet ja kokeneet kursseillamme. Vapaan musiikkikasvatuksen yhdistys ja sen monipuolinen luovuutta korostava ajattelu on sellaista, jonka ilmapiiriin moni mahtuu ja uskaltaa tulla mukaan.

”It’s music and dancing that makes me at peace with the World.” (Nelson Mandela)

LÄHIKUVASSA

Tero Pajunen

HARRI HÖLTÄ

KUVA Hermanni Vuorisalo

Tero Pajunen on turkulaissyntyinen laulaja-lauluntekijä, vokaalitaiteilija, kansanmuusikko ja musiikkipedagogi – kävelevä laulu. Hän uskoo jatkuvan laulamisen hyvää tekevään vaikutukseen ja sepittää laulettavaa, soitettavaa ja kuunneltavaa kaikille vauvasta vaariin. Tero viimeistelee paraikaa toista maisterintutkintoaan Sibelius-Akatemiassa, opettaa kansanmusiikin aineryhmässä ja Töölön musiikkiopistossa sekä hirnuu Lastenmusiikkiorkesteri Ammuussa. Ääniä Records julkaisi Teron ensimmäisen soololevyn maaliskuussa 2019.

TERO PAJUNEN on tällä hetkellä monessa mukana. Hän iloitsee, että elämä on yhtä mylläkkää positiivisessa mielessä. Teron musiikillinen ura on kulkenut klassisista opinnoista kansanmusiikkiin ja harrastuksesta ammattilaisuuteen. Seuraavassa Teron tarinoita ja mietteitä urastaan.

Laulaminen sukuluvikana

“Käytännöllisesti katsoen olen laulanut koko elämäni. Isoisäni, laivaston soitokunnan tuubisti ja väpeli, opetti minut pitämään hauskaa musiikin kanssa. Hänen kanssaan lauloin aina, ja konsertissa vihelsimme Tšaikovskin Kukkaisvalssin

huilustemmaa. Vanhempani tapasivat toisensa kuorossa, joten tämä laulaminen on kyllä sukuvika.”

“Piano- ja viuluopinnot aloitin 7-vuotiaana Varsinais-Suomen musiikkioppilaitoksessa ja jatkoin viuluopintoja Turun konservatoriolla. Musiikkilukiossa opettaja kannusti minua hakemaan Sibelius-Akatemian musiikkikasvatuslinjalle, jonne pääsin ensi yrittämällä vuonna 2005. Parin vuoden jälkeen sain vaihdettua klassisen viulun pääaineen kansanmusiikkiosaston viulutunneiksi. Arto Järvelästä tuli opettajani. Samoihin aikoihin perustettiin lastenmusiikkiorkesteri Ammu!, jotta päästäisiin Kaustiselle keikalle. Jossain vaiheessa

Tero 9v. Raisiossa.
KUVA Eila Pajunen

sitten tajusin, että olen ensisijaisesti laulaja.”

”Kun vihdoinkin vuonna 2014 valmistuin Musiikkikasvatuksen koulutusohjelmasta, hain samantien Kansanmusiikin koulutusohjelmaan tekemään toista maisterin tutkintoa ja kehittämään edelleen laulua ja omaa soundiani. Kurkulaulua olen harjoitellut kymmenen vuotta ja edelleen harjoittelen. Trubadurismi ja lauluntekijäisyys ovat nykyisin pääinstrumenttini”.

Artisti ja pedagogi samassa persoonassa

”Uskon vankasti, että muusikkouteen kuuluu jakaminen. Mielestäni musiikko ja musiikinopettaja ovat yksi ja sama henkilö. Se ei ehkä koske kaikkia, mutta se on totuus minusta. Vuorovaikutus ja vaihtelevuus monin eri tavoin on tärkeää, mutta jakaminen on se erityinen juttu.”

”Esiintyminen ei minua juurikaan jännitä – en pelkää ihmisiä – minulla ei ole sellaista horjuttavaa tekijää. Olen varma asiastani ja treenaan todella paljon, jos sitä edes voi treenaamiseksi sanoa. Musisointi on niin kiinteä osa olemistani, että se on ihan yhtä tärkeää

“Artistina koen olevani tunteiden tulkki, tarinankertoja. Olen henkilö, joka pukee lauluiksi kokemuksia elämästä ja kuolemasta.”

kuin nukkuminen ja syöminen.”

”Artistina koen olevani tunteiden tulkki, tarinankertoja. Olen henkilö, joka pukee lauluiksi kokemuksia elämästä ja kuolemasta. Toivon, että laulut toisivat ihmisille lohtua ja iloa tähän joskus raskaaseen arkeen ja että niissä olisi jotain samaistuttavaa. Olen samaa kansaa kuin kaikki muutkin, mutta tämä on minun tehtäväni. Tykkään jutella ihmisten kanssa ennen keikkoja, keikkojen aikana ja niiden jälkeen”

den jälkeen”

”Pedagogina pidän tärkeänä läsnäoloa, asian osaamista, lempeyttä, johdonmukaisuutta ja kuuntelemista. Opilaita pitää kuulla ja pyrkiä jättämään tunne, että minä onnistuin, ja että opettajakin on sitä mieltä, että minulla on hyvä suunta.”

Lauluja haltian hatusta

”Isoisäni jätti minulle perinnöksi harmaan fedora-hatun, jonka käytin loppuun. Täytyi saada uusi hattuni. Kerran bussista näin naisten kenkäkaupan ikkunassa punaisen hatun: Minun hattuni! Isoisä elää minussa vahvasti hattujen kautta. Hän opetti, miten musiikki vedetään hatusta. Missä hattuni, siellä lauluni. Jossain vaiheessa joku sanoi, että minä olen haltia. Silloin käytin sitä punaista hattua.”

”On vähän sattumastakin kiinni, paljastuuko laulu lopulta lasten vai isompien lauluksi, vai kaikkien. Minulla on sellainen improvisatorinen sävellystapa, että saatan pyöritellä jotain lausetta mielessäni ja alkaa hyräillä sitä ääneen, samalla tapaillen usein jo sointuja. Kapale voi olla jo aika pitkällä, kun saan kitaran käteeni. Yleensä teen samalla

tekstiä, melodiaa ja sointukiertoa.”

”Ryhmän kanssa työskennellessä, kuten opetustilanteissa, auttaa valmis teksti, esimerkiksi runokirja. Sieltä valitaan itselle merkityksellinen runo, jota luetaan siten, että jokainen yrittää laulaa sitä mielessään. Runosta kuunnellaan sen poljentoa, rytmiä ja svengiä, ja rohkaistaan kuuntelemaan runosta sen laulun. Lähtökohta on, että teksti on lähtökohtaisesti laulu. Voin toki lukea runon myös runona, esim. Heli Laaksosen murre-runot onnistuvat läikyttämään sieluani, enkä koskaan ajattele niitä lauluina.”

Bobby McFerrin ja improvisoinnin huippukokemuksia

”Jotain sentään olen jännittänyt. April Jazz 2011 oli yksi ylivoimaisimmista kokemuksistani. Se oli musiikillisesti mykistävän hieno konsertti, ja sain esiin-

Aito Collective, jossa Teron lisäksi improvisoivat Merzi Rajala, Arja Paju, Vili Mustalampi, Emma Salokoski, Kasheshi Makena sekä Venla Blom.
KUVA Katariina Salmi

tyä **Bobby McFerrinin** kanssa. Kyllä siinä sydän pamppaili, kun menin lavalle, mutta tiesin, että minun on tehtävä se, pelotti tai ei. Bobby McFerrinin kohtaaminen lavalla rauhoitti minut tyystin. Ei ollut mitään hierarkiaa, eikä kilpailua, vaan aitoa vuorovaikutusta, joka on ihan parasta.”

“McFerrin on erityinen esikuvani. Hienoa olisi päästä hänen tavoin kiertämään maapalloa ja saada kaikenlaiset yleisöt, toisilleen tuntemattomat ihmiset laulamaan yhdessä siinä hetkessä syntyvää musiikkia. McFerrin toimii itse asiassa hyvin Orff-henkisesti. Hänellä ei ole tarkkaa suunnitelmaa tapahtumille, mutta rakenne täytyy olla, kuten Orff-pedagogiikassakin. Hommasta pitää saada koppi.”

“Ihan uudelle tasolle improvisaatio-ossa olen päässyt vielä melko tuoreessa Aito Collective -lauluimprovisaatio-ryhmässä. Ryhmän jäsenet ovat taitavia ammattilaisia ja erityisosaamiseltaan erilaisia. Siinä saa kokea olevansa täysin tuettu ja turvattu esiintymistilanteissa. Se on tavattoman innostavaa ja kehittävää. Ryhmän kanssa lapsillekin tehdään free-improa, ja yleisö saa tulla ‘soittamaan’ meitä.”

”Omista keikoistani voisin mainita esimerkiksi viime kesän Kaustisen kansanmusiikkijuhlan Pelimannitalon keikan, jossa yleisö oli tuhatprosenttisesti mukana.”

April Jazz 2011.

KUVA Antti Kokkola

Kerro, mikä on pahin mokasi?

“Mokasta en tiedä, koska en ole vielä koskaan mokannut. ;)

Yksi hauska sattumus oli tällaisessa pedagogisessa keikkatilanteessa Töölön musiikkikoulun muskarikonsertissa, jossa laitoin yleisön laulamaan mukana kertsia AC/DC:n Highway to Hellissä. Jälkikäteen aloin miettimään, että olikohan tämä sittenkään hyvä idea. Rehtori oli ensin sitä mieltä, että ei ehkä ollut, mutta jälkikäteen se oli kyllä hyvin hauska hetki.”

Mistä haaveilet?

“Haaveilen siitä, että saisin aina elää musiikilla. Haluaisin tehdä enemmän kuin tämän yhden levyn. Haluaisin tehdä soololevynä a cappella-albumin ja bändin kanssa levyn folk-biiseistäni. Sitten minulla on unelmia erilaisista kokoonpanoista, että olisi esim. Tero Pajunen Group tai Unit, joka olisi enemmän jazz-tyyppinen kokoonpano. Ehkä Pat Metheny-tyyppinen superkokoonpano, jossa improvisoitaisiin pitkiä ja taitavia sooloja. Haluaisin myös, että 42-vuotiaana minulla olisi niin kova reggae-bän-

di kuin olla voi. Lisäksi haluaisin tehdä lastenopperan ja vokaalikonsertton eli isoja ja eppisiä juttuja, myös. Saisinpa apurahaa! Kaikki hyvä on kova juttu. Ja tietysti haluaisin matkustaa maailmalla ja viedä musiikin ilosanomaa kuten McFerrin.”

Esikuviasi McFerrinin lisäksi?

“Muita lauluntekijöitä, joita olen kuunnellut ylöspäin ovat Nick Drake, Martikaisen Jarkko, Dave Lindholm, Tommi Liimatta, perus-Juicet ja muut.”

Mitä teet nyt?

“Nyt on olemassa Tero Pajunen-sooloprojekti, jonka esikoislevy ilmestyi maaliskuussa. Ammuu porskuttaa entiseen malliin, välillä käydään myös sinfoniaorkestereiden solistina. Poja puolestaan on **Esko Grundströmin**, **Tomas Takolanderin** ja minun folktorio Konserttikeskukseksi, jonka kanssa tehdään pari kiertuetta tänä keväänä. Noiden edellä mainittujen lisäksi minulla on puolisoni **Päivi Hirvosen** kanssa Lempilempi-niminen duo, kansanmusiikillinen ikkuna muinaisuuden ja nykyi-

Taideyliopiston sivulta poimittua:

Tero Pajunen lukeutuu uuden suomalaisen folk-laulajasukupolven persoonallisimpiin artisteihin. Armoitetun lauluntekijän laulut koskettavat sekä herkkyydessään että humoristisuudessaan. Esiintyjänä Pajunen on jäljittelemätön yhdistelmä trubaduuria, pelimannia ja äänivirtuoosia, joka värittää perinteistä folk-ilmaisuutta muun muassa yläsävel- ja kurkkulaululla. (<https://www.uniarts.fi/tapahtumat/ti-09012018-1231/tero>.)

Muskari Töölön musiikkiopiston pihalla.
KUVA Jussi Meling

**“Toivon, että laulut
toisivat ihmisille lohtua
ja iloa tähän joskus
raskaaseen arkeen ja
että niissä olisi jotain
samaistuttavaa.”**

syyden välillä.”

“Taiteilijaminä Gondoli-Tero eli Gondo on oma juttunsa, mutta osin jo mennyttä. Nykyisin sen tilalla käytetään siis ‘taiteilijanimeä’ Tero Pajunen. Ja sitten kun omia laulujani soitetaan bändin kanssa, niin bändin nimi on Rakas lapsi. Se on sellainen kollektiivi-tyyppinen bändi, jossa ydinmuusikkoina toimivat Esko, Tomas ja **Korpisen Taneli**, jota sitten täydennetään tarpeen mukaan erilaisilla pelimanneilla.”

KUVA YLLÄ Tero, Essi Putkonen (Ammuun kissa) ja Tomas Takolander Kaustisen iloisissa tunnelmissa.

KUVA Hannele Helin

Oletko enemmän mies, hevonen vai gondolikuski?

“Joku muumi, eli noita kaikkia ja myös kissahevonen!”

Onko kurkkulaulu mahdollista kaikille?

“Kyllä, se on mahdollista kaikille, jos ei ole jotain perustavanlaatuista ongelmaa tuottaa ääntä ylipäätään. Paljon harjoittelua se kyllä vaatii!”

JaSeSoy nuotintaa I -palstalta löytyy Teron viime kesän Orff-kurssilaisille opettama veikeä Kissa-laulu.

Ammuu!

Lastenmusiikkiorkesteri Ammuu! on toiminut vuodesta 2007 alkaen. Se tunnetaan muun muassa taitavasta stemmalaulusta ja hauskoista eläinhahmoistaan. Ammuu! viihdyttää lapsia ja aikuisia kansanmusiikkiperinnettä kunnioittaen. Orkesterin muusikot ovat kokeneita lauluntekijöitä ja musiikkikasvattajia. (<http://ammuu.fi/wordpress/>.) Ammuu! on julkaissut useita levyjä ja esiintynyt myös sinfoniaorkestereiden, kuten HKO:n ja Tampere Filharmonian kanssa.

Ihmettele, luo ja jaa

VIIME VUOSINA olen päässyt toimimaan ja opettamaan erityismusiikkikasvatuksen alueella. Erilaisten oppijoiden maailmassa oppilaiden yksilölliset oppimistavat ja oppimispolut ovat usein toisistaan poikkeavia ja edellyttävät oppijakohtaisia ratkaisuja opetuksen suunnitteluun ja toteutukseen. Opettaminen edellyttää opettajalta myös herkkyyttä tunnistaa jokaisen oppijan vahvuudet ja kykyä tukea uuden oppimista näiden vahvuuksien kautta.

Erilaisten oppijoiden maailmaan Orff-pedagoginen ajattelu ja lähtökohdat sopivat hyvin. Korostaahan Orff-pedagogiikka oppijalähtöisyyttä, jokaisen toimijuutta ja kykyä oppia sekä loogisen opetusprosessin rakentamista. Orff-pedagogiikan fokuksessa on oppilas ja hänen oppimispotentiaalinsa ja muusikkoutensa – samalla oppimiselle on lupa antaa aikaa, vaikka oppiminen olisikin hidasta. Hitaamminkin oppien voidaan edetä ja oppia paljon.

On mainiota, että nämä Orff-pedagogiikan perusperiaatteet näyttävät siirtyvän yksi kerrallaan niin perusopetuksen kuin taiteen perusopetuksenkin valtakunnallisiin opetussuunnitelmiin. Kaikki uusimmat opetussuunnitelmat korostavatkin entistä selkeämmin op-

pijakäsitystä, missä jokaista lasta ja oppijaa arvostetaan juuri sellaisena kuin hän on. Samalla opetussuunnitelmissa oppimista kuvataan kokonaisvaltaiseksi tapahtumaksi, jossa toiminta, tunteet, aistihavainnot, keholliset kokemukset ja ajattelu yhdistyvät. Suomalainen koulujärjestelmä lähestyy oppija- ja oppimiskäsityksessä Orff-pedagogista ajattelua.

Orff-pedagogiikassa jokainen oppilas nähdään taiteilijana ja muusikkona, mutta myös säveltäjänä. Opetuksessa äänien ja musiikin ihmettelyn kautta luodaan äänimaailmoja ja sävellyksiä. Toisten kanssa ideoita ja sävellyksiä jaetaan – joskus yhdessä prosessoiden, joskus omaa toiselle esitellen – ja lopuksi parhaimmillaan jakaminen huipentuu yhteisöitöön ja esittämiseen. Opettamisen ja oppimisen ketjun voi siis tiivistää sanoihin: ihmettele, luo ja jaa.

Erinomaisen hauskaa on, että ikään kuin Orff-pedagogiikan lähtökohtia myötäillen, myös valtakunnallisissa opetussuunnitelmissakin taiteilijuus, muusikkous ja säveltäjän näkeminen jokaisessa oppijassa on yhä keskeisemmässä roolissa. Taiteen perusopetuksessahan korostettiin jo vuosituhatien vaihteessa eri säestysmallien omaksumista, vapaata säestystä sekä improvisaatiota. Uusim-

mat taiteen perusopetuksen ja perusopetuksen opetussuunnitelmat esittelevät improvisaation ja laajemman muusikkokäsityksen rinnalla nimenomaan säveltämisen keskeisenä musiikinopetuksen sisältönä. Tämä kaikkihan on aivan kuin suoraan Orff-pedagogiikan oppikirjasta! Hassua, että Gunild Keetmanin ja Carl Orffin käynnistämä musiikkipedagoginen muutos ja ajattelutapa nyt ikään kuin pala palalta livahtaa suomalaiseen opetusjärjestelmään.

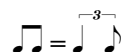
Perusopetuksen ja taiteen perusopetuksen opetussuunnitelmat luovat pohjan koulutukselliselle tasa-arvolle sekä samalla musiikinopetuksen monipuoliselle toteuttamiselle. On kiehtovaa, että uusimpien opetussuunnitelmien ihmiskuva ja käytänteisiin asti menevät opetuksen sisällöt ovat niin lähellä Orff-pedagogiikkaa. Tässä tilanteessa Orff-pedagogiselle täydennyskoulutukselle tulee olemaan yhä laajemmin kysyntää. JaSeSoy ry:llä on myönteinen haaste pohtia, miten tavoittaa opettajia koulutuksiinsa yhä tehokkaammin, jotta kaikki pääsisivät mukaan ihmettelemään, luomaan ja jakamaan yhdessä.

**Orff-pedagogiikan perusperiaatteet näyttävät siirtyvän
yksi kerrallaan niin perusopetuksen kuin taiteen perusopetuksenkin
valtakunnallisiin opetussuunnitelmiin.**

Ja Se Soi nuotintaa!

Vaikka kuinka monta kissaa

Lauletaan vaikka kuinka monta kertaa

Tero Pajunen

8 Dm B♭maj7 1. 2.

Kuin-ka-mon-ta kis - saa tas - sut - taa noin hil - jaa?

6 8 C B♭ 1. F 2. G/H

aa - mu-tui-maan kis - saa ui - maan? Hrr - rrr - rrrr. Kun saa - puu

11 8 C⁶ Dm⁷ G⁷

yö, ne yy kaa koo nee viik - set vir - ril - län - sä leik - ki - ä

15 8 C⁶ F⁷ 1. C⁶ Dm⁷ G⁷ 2. C

lyö - vät täl - lä ta- paa... Kun saa - puu ta- paa, -

20 8 B♭ F⁷/B♭ B♭ Am Dm/A Am

tui - jot - ta - vat na - paa, syö - vät ka - laa sa - laa ja

24 8 G C/G G F

toi - si - an - sa ha - lai - lee.

28 Aluksi ja lopuksi:

Miau miau miau - mi - a - a - a - aa - uuu!

Vaikka kuinka monta kissaa – leikkiohjeet

Miau miau miaauuu...

Hiiviskellään kissamaisesti.

Kuinka monta kissaa tassuttaa näin hiljaa?

Heilutellaan tassuja eestaas kämmenet itseen päin. Sormet osuvat yhteen neljäsosasykkeen mukaisesti.

Aamutuimaan kissaa uimaan.

Tehdään ilmaan iso aurinko, sitten pyöritellään tassuja toistensa ympäri, kuten kissaa uitaessa.

Kun saapuu yö, ne

”Yö”:n kohdalla väläytetään esiin hurjat kissankynnet, sitten viedään tassut nyrkkiin lähemmäs kasvoja, rystyset itsestä poispäin.

yy, kaa, koo, nee...

Lasketaan sormilla, nostaen kummankin käden sormet pystyyn yksi kerrallaan peukalosta alkaen.

viikset virrillänsä leikkiä lyövät

Sanalla ”viikset” viedään kädet kasvojen edessä ristiin sormet harallaan. Sormet hyristen tuodaan kädet jälleen omille puolilleen kehoa.

tällä tapaa:

Mennään piiloon – peitetään hetkeksi kasvot käsillä, ja kurkistetaan veikeästi.

tuijottavat napaa,

Tuijotetaan omaa napaa osoittaen sitä etusormilla.

syövät salaa kalaa ja

Ollaan syövinään kalaa kynsin, hampain.

toisiansa halailee.

Halataan!

Miau miau miaauuu...

Hiiviskellään erittäin kissamaisesti.

Säveltäminen luontevana osana lapsen musiikillista kasvua

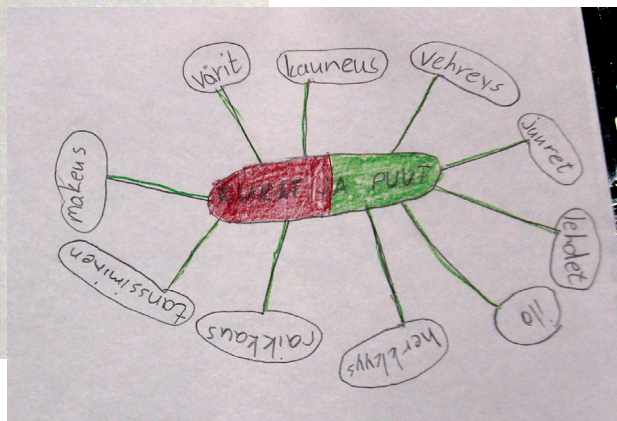
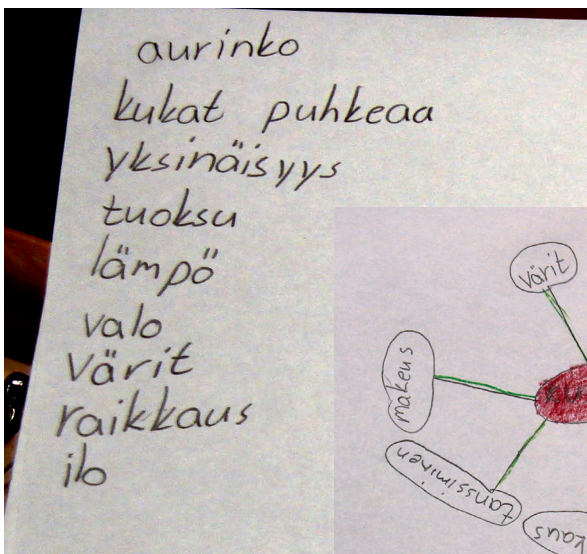
MINNA LEINONEN
KUVAT MARKKU KLAMI

”Nyt mä vasta tajuan, mihin nuotteja tarvitaan”, sanoi lyhyelle sävellysperiodille osallistunut 10-vuotias käyrätorvisti, joka alkoi nuotintaa ensimmäistä sävellystään. Kurkistamalla nuotin toiselle puolelle – tekijyyteen – hän oivalsi, että nuotinnus on kieli, joka välittää teoksen sellaisenaan musiikin esittäjälle ja edelleen kuulijoille esittäjän tulkitsemana. Saan usein seurata näitä oppilaiden ahaa-elämyksiä opettaessani sävellystä. Ne ovat vahvistaneet käsitystäni säveltämisestä kokonaisvaltaisena ilmaisukanavana sekä monipuolisena musiikillisia tietoja ja taitoja kehittävässä toimintana.

Oivalluksia ja itseilmaisua

Erään sivuaineisen sävellysoppilaan tehtävä oli siirtää musiikillinen aihe eri korkeudelle nuotinnusohjelmaan: ”Pitäis varmaan kerrata intervallien laadut nyt, kun niitä oikeesti tarvii”, hän totesi. ”Säveltäessä oppii ilmaisemaan paremmin itseään ja tunteitaan”, pohti puolestaan pääaineinen sävellysoppilas säveltäjäyyttään nuorten Klami-kilpailun yhteydessä.

Mitä näistä oivalluksista voisi päätellä? Sävellyksen opiskelussa kohtaavat luontevalla tavalla tietoinen ajattelu, tunteet ja intuitio. Säveltäminen voi olla jollekin oppilaalle lyhyt kurkistus nuotin toiselle puolen, mikä sellaisenaan edistää hänen musiikillista kasvuaan. Säveltäminen auttaa oppilasta yhdistämään musiikinteoreettisia asioita käytäntöön – musiikkiin – ja ymmärtämään musiikkia laajemmin. Lisäksi säveltäminen on voimakas kanava itseilmaisulle. Oppilaat ovat säveltäneet niin itseään ilah-

Mind map -sävellyksen ensimmäiset yhteiset ideat.

ALLA Helsingin konservatorion sävellystyöpajassa.

duttavista aiheista kuin kaoottisista tunnemyrskyistä, peloista ja fantasioista. Tunnelmat, mielikuvat ja ulkomusiikilliset impulssit, kuten vaikkapa omat lomamuistot, voivat toimia välineinä tunteeseen pääsemisessä.

Säveltäminen ohjaus kasvatustoimintana ja sävellysopetus ammattisäveltäjän opissa

Monet soitonopettajat ovat hieman arastellen kysyneet minulta, onko totta, että hekin voivat opettaa sävellystä, vaikkei heillä välttämättä ole omakohtaista kokemusta säveltämisestä? Suomen Säveltäjät ry:n vastikään perustama sävellyksen opetussuunnitelmatyöryhmä² tekee eron **säveltäminen ohjaamisen** ja sävellyksen opettamisen välillä. Sävellyksen ohjaus kohdistuu sävellykseen kasvatustoimintana, jota voi antaa kuka tahansa musiikkia opettava: instrumenttiopettaja, musiikin ryhmäaineiden opettaja, koulun musiikinopettaja, mu-

Sävellyspajassa toimi useampia opettajia opettamassa ja ohjaamassa opiskelijoita.

Orkesteri soikoon!

siikkikasvattaja, säveltäjä. Kasvatustoi-
minnassa tuetaan oppilaan luovia taitoja,
joihin sisältyvät sävellys, improvisointi,
musiikkiteknologia ja tulevaisuudessa
yhä enemmän myös muut taiteet. **Sävel-
lysopetuksessa** oppilaan persoonallista
ilmaisua syvennetään ja musiikillista
ymmärrystä laajennetaan ammattitaitoi-
sen sävellysopettajan johdolla.

Sävellyksen ohjaamisessa keskeistä
on oppilaan mielikuvituksen tukeminen
ja oppilaan omien musiikillisten ajatus-
ten nuotintaminen opettajan avustuk-
sella, tavalla tai toisella. Nuotinnus on

musiikin kieli, mutta perinteinen sävel-
tasokeskeinen notaatio ei ole sävellyk-
sissä välttämätön. Nuotinnus voi olla
toisille mahdotonta tai ainakin hidasta
ja vaivalloista, mutta tekniset puutteet
eivät ole este ajattelulle ja herkistyneelle
kuuntelulle – siis uteliaalle ja kekseliääl-
le säveltämiselle. Musiikkia voi tehdä
improvisoiden, sanallisesti suunnitellen
tai eri tavoin nuotintaen: abstrakteja
kuvioita ja hahmoja, esittävää kuvaa tai
melodista viivaa piirtäen; muotoa, ai-
kajanaa ja yksityiskohtia luonnostellen.
Äänitekin voi toimia teoksen muistiin-

merkitsijänä. Sävellyksen ohjaajan on
tärkeintä antaa oppilaan tehdä, kannus-
taa oppilasta käyttämään rohkeasti mie-
likuvitustaan ja kokeilemaan oppilaalle
uusia asioita sekä antaa rohkaisevaa pa-
lautetta.

Sävellyksen opettaminen puolestaan
edellyttää samanlaista substanssiosa-
mista kuin minkä tahansa instrumentin
hallinta. On selvää, ettei sellonsoitto-
akaan opeta soittimeen vihkiytymätön
henkilö. Taideyliopiston Sibelius-Akate-
mian sävellyksen professori **Veli-Matti
Puumala** sanoo: ”Sävellysopettajan

Sävellyspedagogiikan kehityksen suuntaviivoja Suomessa

NÄEN SUOMEN sävellyspedagogiikan
edelläkävijämaana. Tälläkin hetkellä
tekeillä on lukuisia sävellysprojekteja
sekä vapaa-ajalla että kouluissa, lisäksi
musiikkioppilaitoksissa pää- ja sivuai-
neinen sävellysopetus ja sävellyksperiodit
ovat hyvää vauhtia yleistymässä. Tämä
kaikki on upeaa, mutta poikkeuksellisen
hienoa minusta siitä tekee se, miten sä-
velletään. Syksyllä 2018 Helsingissä jär-
jestetyillä Pohjoismaisilla musiikkipäi-
villä pohjoismaiset säveltäjäkollegamme
ylistivät monien sävellyspedagogiemme
omaksumaa filosofiaa, jossa jokainen
voi ja osaa säveltää ja lapsen omaan
sanottavaan luotetaan. Tämän eteen on
tarvittu vuosien kaukonäköistä työtä,
rohkeita tekoja ja päätöksiä. Merkittä-
vimpiä niistä ovat olleet Taideyliopiston
Sibelius-Akatemian Musiikkikasvatuk-
sen lehtori **Riitta Tikkasen** Suomeen

luotsaama Kuule, minä sävellän! -han-
ke, Taideyliopiston Sibelius-Akatemian
Musiikkikasvatuksen professori (vt.),
tutkija **Heidi Partin** ja toimittaja **Anu
Aholan** julkaisu Säveltäjyyden jäljillä
ja Taiteen perusopetuksen uudet opetus-
suunnitelmat.

Varsinaisiin sävellysopeintoihin ovat
yleensä oma-aloitteisesti hakeutuneet
oppilaat, jotka osoittavat poikkeuk-
sellista kiinnostusta ja lahjakkuutta
säveltämistä kohtaan. Uusien opetus-
suunnitelmien myötä säveltäminen on
siirtymässä marginaalista kaikille yh-
teiseksi luovaksi toiminnaksi. Saavatko
musiikinopettajat, musiikkikasvattajat
ja musiikkioppilaitosten instrumentti- ja
ryhmäaineiden opettajat riittävästi väli-
neitä säveltämisen ohjaukseen? Tähän
tarpeeseen ovat pyrkineet vastaamaan
eri organisaatioiden sävellyshankkeet:

mm. Suomen Säveltäjien Ääneni äärel-
le, Metropolian Sävellyksen pedagogiik-
kaa (Säpe), Teoston Biisipumppu ja Ihan
oma juttu, SKR:n Taidetestaajien monet
toteutukset, ja monet aineistopankkisi-
vustot, joita ovat laatineet mm. Opus 1,
Kuule minä sävellän ja Säpe.¹

Arvelen kuitenkin, että jotta jokai-
nen peruskoululainen saisi laaja-alaisen
kokemuksen säveltämisestä, tarvitaan
jatkossa entistä laajempaa ja moni-
puolisempaa yhteistyötä säveltäjien ja
musiikkikasvattajien, säveltäjien ja mu-
siikinopettajien, säveltäjien ja musiikki-
oppilaitosten henkilöstön välillä. Näen
tämän suurenmoisena kehitysmahdolli-
suutena! Tarvitaan vielä lisää suotuisia
pätöksiä, asiaan vihkiytyneitä ja innos-
tuneita työryhmiä ja resurssien kohden-
tamista.

substanssiosaamisen tulee rinnastua soitonopettajalta vaadittavaan tietoihin ja taitoihin”. Ammattisäveltäjä on säveltämisen asiantuntija, mutta säveltäminen voi alkaa kouluissa ja musiikkioppilaitoksissa luovien taitojen ohjaamisella. Näin sävellyksen ohjaamisen kautta mahdollamme kynnystä luovaan tekemiseen ja samalla takaamme sävellysopettajan substanssiosaamisen. Tällaisella yhteistyöllä luomme poikkeuksellisen hienon kasvualustan myös tuleville säveltäjäsupolville.

Kouluissa säveltäminen tasa-arvoistaa kaikki lapset ja nuoret säveltämään, mikä saa todennäköisesti yhä useampia lapsia ja nuoria kiinnostumaan sävellyksestä harrastuksena. Miten turvata opintopolku alkuinnostuksesta harrastamiseen ja mahdollisiin ammattiopintoihin? Kuinka johdattaa sävellyskipinän saaneet lapset ammattitaitoisen säveltäjän opetukseen? Toivon, että kasvavaan kiinnostukseen säveltämistä kohtaan vastattaisiin luomalla uusia sävellyspedagogien vakansseja musiikkioppilaitoksiin valtakunnallisesti. Sävellysointoja tukevat tasokas musiikin hahmotustaitojen opetus, jonkin instrumentin hallinta ja yhteismusisointi.

Korkeakoulutahot ovat vastanneet sävellyspedagogiikan kasvavaan kysyntään: Taideyliopiston Sibelius-Akatemiaan perustettiin syksyllä 2018 sävellyspedagogiikan tuntiopettajan paikka ja samoihin aikoihin Tampereen ammattikorkeakoulussa alkoi sävellyspedagogin suuntautumispolku.

Tehtävänanto ohjaa säveltämistä: Miltä kuulostaisi pisaramainen sävellys?

Taidemusiikin säveltämisellä voisi olla entistä suurempi rooli myös peruskoulujen musiikinopetuksessa. Mainitsen tässä sanan taidemusiikki, koska monissa kouluissa erityisesti biisien teosta on jo useiden vuosien kokemus. Kuitenkaan lapsi ei eriytä genrejä luonnostaan, vaan säveltää ohjatusti yleensä niistä lähtökohdista joita hänelle tarjotaan. Jos koululaiselle annetaan blueskaava, hän säveltää bluesia. Jos valmiina on tahtien rakenne, se ohjaa sävellyksen fraasitusta. Jos annetaan vapaat kädet, se innostaa erityisesti improvisointitaitoisia oppilaita, mutta saattaa jättää osan oppilaista tyhjän päälle. Siksi tehtävien valinta ja annostelu ovat ratkaisevassa asemassa. Lapsille tulisi tarjota välineitä mahdollisimman laaja-alaiseen luovaan toimintaan.

Sen sijaan että opettaja antaisi valmiit tahdit tai soinnut, voisiko oppilas keksiä ne itse? Jos vapaus on liian haastavaa, voisiko oppilas valita omat, häntä miellyttävät sointunsa useista vaihtoehtoista? Samalla voisi löytyä jännittäviä sointuyhdistelmiä. Tai voisiko yksi tehtävä olla kokeilla ja keksiä myös sellaisia sointuja, joita ei ehkä edes osata nimeä? Entä miltä kuulostaisi pisaramainen sävellys, jonka nuotinnus sisältäisi vain pisteitä eri korkeuksilla, eri tiheyksillä ja nopeutta muunnellen? Entä miten

soisivat Euroopan sääkartan kaaret, spiraalit, nuolet ja muut symbolit vaikkapa sähkökitaroilla? Kuinka sattumanvaraisesti taululle piirretyistä kaarista voitaisiin muodostaa toistettavissa olevia melodioita? Millaisia rytmejä saataisiin leikkimällä eri lintujen nimistä tehdyillä rytmeillä (esim. västäräkki-meriharakka-pelikaani-silkkiuikku-varis) ja kuinka niitä voitaisiin järjestää peräkkäin ja vaikkapa päällekkäin tai limittäin?

Erilaiset alkuimpulssit ohjaavat opilaan mielikuvitusta ja estetiikkaa olennaisella tavalla. Jos tehtävänannoissa on mukana valinnan mahdollisuus, annetaan omaäänisyydelle laajemmat mahdollisuudet päästä esille ja kehittyä. En voi olla miettimättä, millaisia tulevaisuuden musiikin kuuntelijoita ja konserttikävijöitä kasvattaisimme, jos jokainen koululainen saisi kokemuksen taidemusiikin säveltämisestä!

Ääneni äärelle -hankkeessa säveltäjä **Adam Vilagi** toteutti Kuopion konservatoriossa itse kehittämänsä tehtävän, jossa kuunneltiin neljä lyhyttä, erityylistä sävellystä.³ Kuuntelun aikana jokainen osallistuja piirsi paperille abstraktia kuvaa värikynin. Seuraavaksi neljästä kuvasta valittiin yksi, joka miellytti osallistujaa eniten. Kuvan hahmoja, värejä ja muotoja käytettiin improvisaation pohjana. Piirros toimi graafisena nuo-

Mietintää ja keksimisen iloa säveltämisprosessissa.

**Miten soisivat Euroopan
sääkartan kaaret,
spiraalit, nuolet ja
muut symbolit vaikkapa
sähkökitaroilla?**

**Ei ole yhtä oikeaa
tapaa säveltää tai
yhtä oikeaa tapaa
kuulla musiikkia.**

tinnuksena. Sama harjoitus toimii myös ryhmätyönä siten, että tehdään yhdestä kuunneltavasta teoksesta yhdelle paperille yhteinen piirros, toisesta toiselle jne. Ne joita kiinnostaa ensimmäinen piirros, ohjautuvat ensimmäiseen ryhmään, kunnes (tässä Adamin tapauksessa) neljä pienryhmää on muodostettu. Piirroksen muotoja voi myös tarkentaa tai vaikka järjestää uudelleen puhtaalle paperille aikajanaan sidottuna. Mitä enemmän piirrosta vakiinnuttaa, yksityiskohtaistaa ja kiinnittää aikaan, sitä enemmän äänimaisema alkaa muistuttaa toistettavissa olevaa sävellystä.

Musiikillista kasvua ja omaäänisyyttä

Sävellyksen ohjaaja voi aika ajoin kysenalaistaa omaa käsitystään säveltämisestä. Tuleeko sävellyksen aina sisältää esimerkiksi laulettavissa oleva melodia? Säveltäminen voi myös keskittyä jonkin muun parametrin ympärille, se voi olla esimerkiksi pienen rytmisen aiheen, harmonisen kulun tai omien sointivärien keksimistä. Säveltäminen voi olla pienimuotoista tekemistä – työtapu muiden joukossa – eikä aina tarvitse tähdätä ehjiin ja esitettäviin teoksiin. Olennaista on, että keksitty melodia, rytmi, harmonia tai sointiväri on lapsen tai nuoren oma. Se myös innostaa oppilasta ja motivoi jatkamaan. Kuule, minä sävellän! -hankkeen luoja **Jon Deakin** sanoin: ”Kun lapsen tai nuoreen luottaa, sitä enemmän hän sitoutuu sävellysohjeeseen”. Sävellyspedagogina toimiessani koskaan vastaani ei ole tullut kahta samantyyppistä teosta. Luottamalla nuoreen, valitsemalla ja annostelemalla hänelle sopivia tehtäviä mahdollistetaan ainutkertainen ja merkityksellinen sävellyskokemus, joka on nuoren ikioma.

Luovuus lentoon.

Säveltäminen on aina subjektiivista ja jokainen kuulee säveltämänsä musiikin omista lähtökohdistaan. Ei ole yhtä oikeaa tapaa säveltää tai yhtä oikeaa tapaa kuulla musiikkia. Valistuneimmankaan sävellyksen ohjaajan tai sävellysopettajan ei tulisi antaa yhtä oikeaa ratkaisumallia oppilasta päähkäilyttävään asiaan. Kuitenkin säveltäessä voi oppia ja kokeilla uutta, ja juuri uudet impulssit, esimerkiksi erilaiset tehtävänannot tai tehtävään liittyvät kuunneltavat teokset voivat lähettää oppilaan musiikillisen ajattelun ja mielikuvituksen lentoon. Samalla ne luovat edellytyksiä oppilaan itseilmaisun kehittymiselle ja musiikilliseen kasvuun.

Sävellysopettaja tai sävellyksen ohjaaja antaa oman ammattitaitonsa oppilaan käyttöön siten, että oppilaan oma sanottava tulee esiin. Sävellysopetuksessa ja -ohjauksessa tavoitteena ei tulisi olla ohjaajan tai opettajan viimeistelemä teos, jolla ylläpidämme neromyyttä. Musiikkipedagogi, säveltäjä **Sanna Ahvenjärven** sanoin: ”Lapsen sävellys saa kuulostaa lapsen säveltämältä”.

VIITTEET

1 <http://www.opus1.fi>; <http://www.kuuleminasavellan.fi>; <http://www.theseus.fi/handle/10024/138723>

2 Suomen Säveltäjät ry:n sävellyksen opetussuunnitelmatyöryhmän jäsenet: Sanna Ahvenjärvi, Markku Klami, Tapio Lappalainen, Minna Leinonen ja Pasi Lyytikäinen (pj.)

3 Adam Vilagin Ääneni äärelle -hankkeessa käyttämät teokset: G. Ligeti: 6 Bagatella puhallinkvintetille osa I (1:08); Y. Tiersen: L'après-midi (2:18); A. Herrmann: Fiktive Tänze osa I (1:46); P. Hersant: Cinque Miniatures osa V (0:45).

Minna Leinonen on päätoiminen säveltäjä. Hän opettaa sivutoimisesti sävellyspedagogiikkaa Taideyliopiston Sibelius-Akatemiassa ja sävellystä Pirkanmaan musiikkiopistossa. Hänen oma innostuksensa sointiväriin ja säveltämiseen alkoi Orff-painotteisella ala-asteella, jossa häntä opettivat **Ilkka ja Kaija Salovaara**. Minna Leinonen on toiminut sävellyspedagogina lukuisissa hankkeissa (mm. Opus 1, Ääneni äärelle, Kuule, minä sävellän!, ITU) ja kouluttanut useita yhdistyksiä, organisaatioita ja yhteisöjä sävellyspedagogiikasta (mm. Säpe, Luotsit, FisME, Mutes ry, TAMK, Helsingin konservatorio, Kanteleensoiton opettajat, Pohjoismaiset musiikkipäivät). Hän toimii luottamustehtävissä mm. Suomen Säveltäjät ry:n hallituksessa.

**Luottamalla nuoreen, valitsemalla ja
annostelemalla hänelle sopivia tehtäviä
mahdollistetaan ainutkertainen ja
merkityksellinen sävellyskokemus.**

Toiminnallista teoriaa ja säveltämisen ohjaamista musiikkiopistossa

PIA KORTEALA

Hanne Närhinsalo on opettanut musiikin hahmotus -aineita espoolaisessa musiikkiopisto Juvenaliassa kuusi vuotta ja sitä ennen Hämeenlinnassa kahdeksan vuotta. Hanne on aina halunnut saada oppilaat liikkeelle ja opettaa musiikin hahmotusaineita toiminnallisesti. Toimintatapa on ollut niin oleellinen osa hänen tuntejaan, ettei hän osaa sanoa milloin on sen ja siihen liittyvän sävellyttämisen aloittanut.

Hannen oppilaat Muhailien-konsertissa Sello-salissa tammikuussa 2018.

PERUSTASON musiikin hahmottamisen (eli musiikin perusteiden / teorian ja säveltämisalun) opinnot kestävät musiikkiopisto Juvenaliassa viisi vuotta. Hanne käyttää sävellyttämistä opetuksen osana koko tuon ajan. Neljäntenä vuotena oppilaat saavat valita, jatkavatko perustyötä eli opeteltavien asioiden työostämistä perinteisillä tavoilla kuten erilaisten tehtävien avulla, vai keskittyvätkö enemmän oman musiikin tekemiseen.

Sävellyttämistä tarpeiden ja tavoitteiden mukaan

Kysymykseen ”miten käytät sävellyttämistä?” Hannella riittää vastauksia. Usein hän käyttää keinoa, jossa antaa jotain valmiina ja lisäksi tehtävän, jossa oppilaat keksivät jotain omaa. Erityisen mieluisa on ollut loman jälkeen tehty improvisaatioharjoitus. Hanne on keksinyt A-osan melodian, joka on sisältänyt kysymyksen: ”Mitä teit lomalla?” Tähän lapset ovat keksineet vastaukseksi

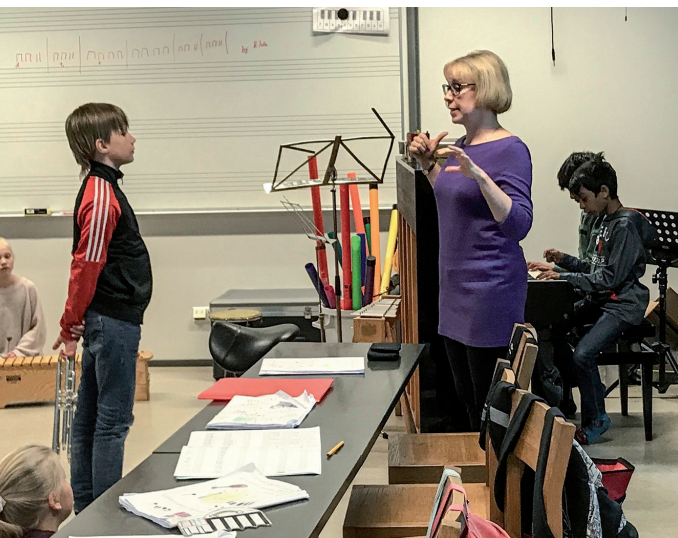
B-osan, jossa ovat laulaen kertoneet lomastaan. Tavoitteena voi olla esimerkiksi, kuten tässä, lasten säveltämisalun tai teoreettisen osaamisen kehittyminen

Usein sävellyttäminen alkaakin sitä kautta, että Hanne toteaa oppilaiden tarvitsevan tietäntyyppistä työskentelyä. Viime vuonna Hannen oppilaat opettelivat molliasteikkoja ja mollimaailmaa. Pohdittiin, mihin molliasteikkoa tarvitaan. Sitten oppilaat alkoivat tehdä melodioita mollissa ja tutkia, miten se toimii, mikä molli ylipäättään on. Musiikkikuuntelukurssilla tutustuttiin klassismiin, jonka aikakautena musiikille oli tyypillistä yksinkertaiset ja helpot teemat. ”Esittelin oppilaille viisi tunnettua teosta, kuten Oodi ilolle ja teeman Eine kleine Nacht- musiikista. Oppilaiden tuli säveltää omat teemat, jotka sitten esitettiin tunnilla.” Joulun alla ryhmät tekivät sovituksia joululauluista omasta ryhmästä löytyville soittimille. Näihin Hanne rohkaisti oppilaita tekemään omia alkusoittoja ja ostinatoja.

Melodiat rytmeihin

Oppilaat ovat myös tehneet melodioita valmiisiin rytmeihin ja soitintaneet niitä. Sävellyttämisen pohjana on käytetty oppilaiden soitotunneilla ja yhtyeissä soittamaa musiikkia. Eräällä oppilaalla oli jousiorkesterin nuotti, jossa oli juuri sopivia, oppilaiden tuntemia aikarvoja. Tähän valmiiseen rytmiin tehtiin uusi melodia. Toisella taas oli trion nuotti, jonka stemmojen rytmeihin oppilaat keksivät omille soittimilleen melodiat.

Ihmettelyyn, kuinka näin voi syntyä järkevää kuuloista musiikkia, Hanne vastaa: ”Olen teettänyt tehtävän monin eri tavoin, ohjeistanut esim. käyttämään pentatonialla, doorista asteikkoa, luonnollista mollia (=aiolista) tai duurias- teikkoa. Olen neuvonut, että yksi tekee melodian. Alimman stemman soittajalle olen antanut melodian sopivia säveliä. Joskus oppilaat ovat itse valinneet soittimet ja melodiat ovat syntyneet ihan fiiliksellä. Heillä on hyvät korvat ja se on tuottanut kivoja lopputuloksia, vähän

Tunnin kuluessa tapahtuu monenlaista yksilöllistä ja yhteisöllistä oppimista.

KUVA Tero Pitkänen

”Musiikkikorvan herätys 1” -ryhmän 8–10-vuotiaat oppilaat aloittivat Musiikin hahmotus -opinnot viime syksynä.

KUVA Tero Pitkänen

Tunnin aiheena oli Satu meni saunaan, jota soitettiin ja solfattiin eri sävellajeissa.

KUVA Tero Pitkänen

atonaalis-ajatuksella, mutta hämmäntävän tonaalista niistäkin on usein tullut. Joskus osa soittimista on ollut rytmisoittimia, jolloin kokonaisuus on ollut oppilaille helpompi rakentaa.”

Innostusta ja uusia ratkaisuja ryhmässä

Toisinaan Hanne on antanut oppilaille aivan vapaat kädet, ja auttanut tarvittaessa. ”Joskus otetaan vain soittimet käteen ja fiilistellään. Luodaan yhteinen improvisoitu teos, joka alkaa hiljaisuudesta ja päättyy hiljaisuuteen. Tehtävän jälkeen

keskustellaan, mikä kuulosti hyvältä ja mitä voisi parantaa. Pidemmällä olevien oppilaiden kanssa keksitään laulaen ja soittaen omia melodioita sointukiertoihin.”

On tehty myös tehtävä, jossa on valmiiksi kirjoitettu melodia ja siihen on keksitty basso ja väliääni. Näistä oppilaat ovat kolmen ryhmässä tehneet oman version soittimilla. ”Tehtävä oli itselleni mielenkiintoinen, koska oppilaat eivät jakaneet soitinten stemmoja sen mukaan, mikä minulle aikuisena olisi ollut ehkä luontevinta. Esim. kitara, huilu, sello -kokoonpanossa kitara soitti melo-

”Pienikin vapaus oppilaille voi tuottaa mielenkiintoisia kokeiluja, ratkaisuja ja keskusteluja musiikista!”

diaa, huilu bassoa ja sello väliääntä. Ja se toimi hämmästyttävän hyvin. Pienikin vapaus oppilaille voi tuottaa mielenkiintoisia kokeiluja, ratkaisuja ja keskusteluja musiikista!”

Hannen mukaan ryhmä- ja paritehtävät auttavat oppilaita tutustumaan toisiinsa, ryhmät ovat kannustavia ja innostavia, oppilaat tuntuvat viihtyvän tunneilla. Hannen oppilaiden Muhaillen-konsertissa oppilaat lauloivatkin itse sanoittamassaan laulussa: ”Musiikki on parasta aina Hannen tunneilla, vaikka välillä on hankalaa.”

RytmiS 2019 – Segni Mossi

RytmiS oli tanssin ja kuvataiteen rajapinnalla liikkuva tutkimusmatka. Saimme *Simona Lobefaron* johdattamana ilotella ja heittäytyä yhteisönä, mutta pohtia myös syvemmin: Mitä ja miten viestin? Mitä toinen ihminen näkee ja kokee, ja tunnenko itse samoin? Millaisia jälkiä jätän ja miten ne yhdistyvät toisten viestintään ja jälkiin? Milloin kohtaaminen muuttuu vuorovaikutukseksi? Miten paljon voin viestiä ilman sanoja, liikkeellä ja viivalla?

SEgni MOSSI on lähestymistapa, jonka kautta voi tutkia itseään osana ryhmää ja ryhmän vaikutusta itseän. Siinä impulssit liikkuvat vuoroin liikkeestä kuvaan ja taas takaisin kuvasta liikkeeksi.

Ryhmän dynamiikka siirtyy osaksi jokaisen omaa toimintaa ja omalla osallisuudellaan kukin antaa ryhmälle rakennusaineita jonkin uuden synnyttämiseksi.

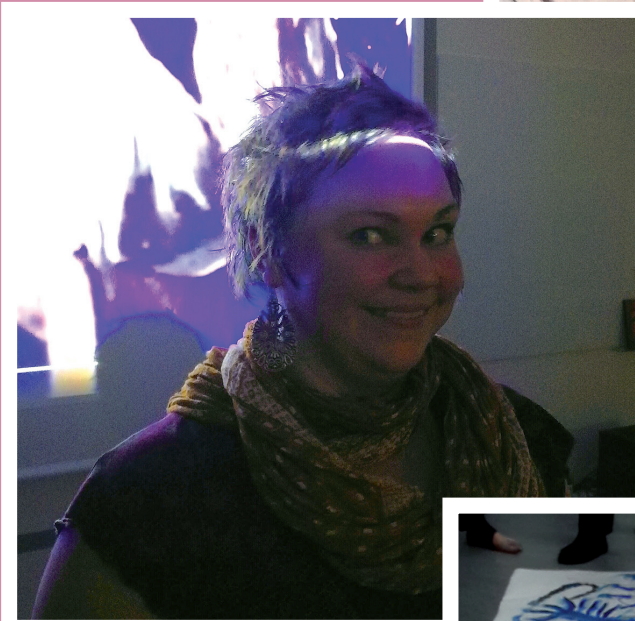
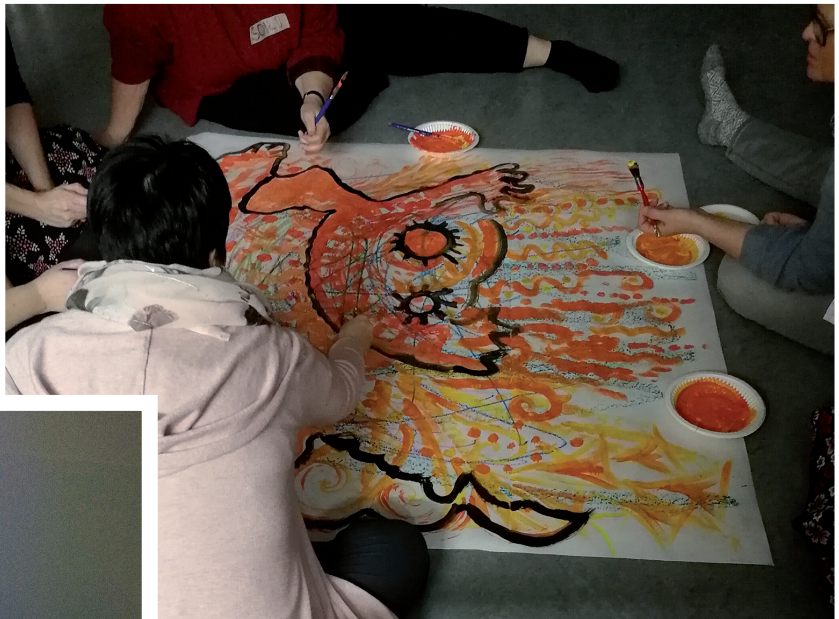

Luottamus, tilan antaminen tai ottaminen, omien rajojen tutkiminen, toisen rajojen kunnioittaminen, läheisyyden ja toisaalta etäisyyden aistiminen, aktiivinen läsnäolo ja herkkyyys aistia ja reagoida, olivat kaikki läsnä viikonlopussamme.

Albumi

Lauantai-illan työpajassa pääsimme vielä taideleikin kiehtovaan maailmaan **Hanna-Leena Tammiruusun** johdattamina. Ryhmät loivat liikkeen ja musiikin siivittämänä sanattomassa vuorovaikutuksessa omat videokuviin perustuvat satuhahmot.

LuoMusaa Lapissa

JESSIKA LAMPI

Vielä kymmenen vuotta sitten olin Kallion katuja tallaava taideopiskelija, joka yllättyi maakuntien kulttuurieroista tutustuessaan muualta Suomesta tuleviin musiikin opiskelijoihin. Kaupungin ytimessä tunnistin kuitenkin itsessäni luontoa rakastavan ja tarvitsevan ihmisen. Päätös lähteä Lappiin kesätöihin syntyi hetken mielihohteesta. Alle kuukauden kuluttua kuljin poromiesten matkassa metsässä ja kävin tulistelemassa eli viettämässä aikaa nuotiolla joen varrella uusien ystäväni kanssa. Ivalo herätti minussa uinuneen luontoihmisen.

Ukonjärvi.
KUVA Soili Perkiö

Luonto ja juuret lähellä

Mikä minut Lapissa sitten lumosi, niin että asun siellä yhä? Inarin kunta sijaitsee Saamelaisalueella, Euroopan ainoan alkuperäiskansan maille. Saamelaisten elintavat kunnioittavat luonnon omaa rytmiä. He ovat tasa-arvoisia jokaiseen luontokappaleeseen nähden. Paikkakunnalle muuttavat jakavat tuon saman rakkauden luontoa kohtaan. Luonnonläheisyyteen liittyy juurevuutta ja perinnetietoutta, jotka sytyttivät rakkauden minussakin.

Täällä teitä on nimetty paikkaa asuttavien sukujen mukaisesti ja sukunimistä voi päätellä ihmisten juurista. Vanhainkodissa asukkaat kertovat huivitanssin lomassa, miltä revontulet kuulostavat. Ennen melusaasteen saapumista on metsässä kulkiessa kuunneltu taivaan valojen ääniä. Musiikkileikeissä lapset vuolevat ”kuivaa lihhaa” hieroen kapuloita vastakkain ja kertovat, miten poroerotuksissa ovat kiskoneet hirvasta sarvista. Tuntisuunnitelmistani riippumatta luonto ja juuret löytävät tiensä opitunneilleni Inarin kansalaisopistossa

ja Ivalon alakoulussa. Minua ihastuttaa, että Inarissa osallistujien aloitteesta toteutuu **Carl Orffin** ideologia, jossa musiikkikasvatus kumpuaa ympäröivästä kulttuurista ja elämästä.

Luonnonmukaisuudesta luomistyöhön

Koostaessani koulutuspäivää saamelaismusiikin opiskelijoille, löysin veikeän sanaleikin. Siinä kiteytyy, mikä minulle on olennaisinta Orff-pedagogiikassa. LuoMusaa-termistä löytyy kaksi käsitettä: luonnonmukaista musiikkia sekä luo musiikkia. Minua on aina kiehtonut musiikin rooli hyvinvoinnin edistäjänä. Omassa elämässäni musiikin merkitys kasvoi jo ala-asteikäisenä, kun aloitin säveltämisen. Musiikin luomisesta syntyi henkireikä, joka auttoi läpi vaikeiden tunteiden tai rytmitti pakahduttavaa iloa. Uskon, että tämä tie johti musiikkiin ammattina. Ja nämä varhaiset kokemukseni musiikista itseilmaisun väylänä, vaikuttavat myös siihen, että kannustan oppilaitani säveltämiseen.

Musiikin vapauttaminen on ensisi-

jainen tehtäväni musiikkikasvattajana. Kaikki lähtee yksinkertaisista askelista. Muskarissani tunti alkaa sillä, että jokainen lapsi vuorollaan ohjaa sykkeen omalla tavallaan alkulaulussa. Lapsi saa päättää tempon ja tavan, eli mitä keho-soittimia hän käyttää. Tunti puolestaan päättyy siihen, kun yksi lapsi aloittaa laulaa ”Soittorasias” ja muut yhtyvät hänen valitsemaansa sävellajiin. Musiikillinen leikkisyys ja keksiminen saavat vahitellen rakennetta, kun lapset kulkevat polullaan. Ensimmäiseen taltioitavaan sävellystehtävään liittyy aina ennakkoon annettu maltillinen asteikko, mutta täysin vapaat kädet. En kerro mistä sävellestä aloitetaan tai kuinka monta tahtia sävellyksen tulisi kestää. Omatkin lauluni lapsena syntyivät vailla rajoja. Musiikinteorian opinnot parikymppisenä tukahduttivat hetkeksi minussa elävän rohkean säveltäjän. Kunnes ymmärsin, että perinteisten sääntöjen rikkominen luo uutta mielenkiintoista musiikkia.

Oman kokemukseni mukaan lasten musiikillinen ymmärrys kasvaa luonnollisesti, mitä kauemman aikaa he puuhailevat musiikin parissa soittaen

Aikuisten kantelekurssilla Inarin kansalaisopistossa kaikuivat perinteet osallistujan vienankarjalaisista soittimista.

ALLA Tyttöjengi eli Ivalon pikkupelimannit sävelsivät viikonloppuleirillä äänimaisemaa ja musiikkia Mariskan runoon "Kuurupiilokuu". Taka-alalla opettaja Katri Kittilä ja etualalla minä.

tuttuja lauluja, oppien musiikillista sanastoa ja luoden heille ominaista taidetta. Viime syksynä etsimme kantelistien kanssa heidän vahvuuksiaan teemaan kehitetyn materiaalin avulla. Näistä vahvuuksista lapset sävelsivät omat tunnusmusiikkinsa. Prosessin aikana seurasin haltioituneena jokaisen omintakeista sävellystyötä. Yksi aloitti visuaalisesta nuottikuvasta, toinen melodian soinnis-

ta ja kolmas taas yritti raapustaa mahdollisimman helppoa, luettavaa nuottia. Tunnistin Rakkaus-laulusta vatsassa kasvavat perhoset, Myötätunto-laulusta myötäilevät, ymmärtäväiset liikkeet ja Huumorintaju-laulusta yksinkertaisuuteen piilotetun vitsikkyuden. Myöhemmin sain uutisia vanhemmilta, että uusia sävellyksiä on syntynyt kotonakin.

Sydämeistäni säveltäen

Opiskeluaikana sammunut sävellyslieki on vähitellen leimahtanut uudelleen. Paitsi Lapin luonto, on syventyminen Orff-pedagogiikkaan monikulttuurisilla kursseilla kirvoittanut luottamusta taidente tekemiseen. Olen kutsunut itseäni pöytälaatikko-säveltäjäksi, sillä laulut ovat toimineet minulle tunteiden jäsentäjänä ennemmin kuin esittävän taiteen tekeleinä. Sen vuoksi on mennyt pitkään ennen kuin olen löytänyt itsestäni pedagogisen säveltäjän.

Nyt kun suhteeni oppilaisiin on kehiti-

tynyt seitsemän vuoden ajan, he toimivat minulle inspiraationa säveltämiseen. Uusi kappale syntyy, kun haluan tarjota oppilaille onnistumisen kokemuksia ja riittävästi haastetta. Nokkahuilulle, kanteleelle ja lapsikuorolle on tietääkseni tehty vähän ohjelmistoa, joten sekin luo tarvittavaa painetta uusien teosten luomiseen. Viimeisin teokseni "What's the meter, Sencer?" on omistettu turkkilaiselle opiskelutoverilleni, joka soitti minulle eri tahtilajeissa soivia lauluja, ja minun oli arvattava, mikä tahtilaji oli milloinkin kyseessä. Sydäntäni lämmitti, kun 11-kieliset kantelistini kutsuttiin esiintymään koulun Kalevalanpäivän juhlaan ja he valitsivat teoksestani oman soolo-osansa jaettavaksi koko koululle. Tuntui kuin yhtäkkiä koulun kolmisen sataa oppilasta pääsisivät koskettamaan minun maailmaani.

Maailma Ivaloon

Muuttaessani Ivaloon kiinnitin heti

huomiota, kuinka taitavia musikkantteja paikalliset ovat. Suomalaisen vaatimattomuuden takaa löytyi laulutaitoisia ja rytmitajuisia ihmisiä. Se on tehnyt työstäni musiikin parissa helppoa ja antoisaa. Jo ensimmäisenä kesänä minua koskeltiin jäämään Inariin, sillä paikakunnalla ei ollut lainkaan varhaisiän musiikkikasvatusta. Tuolloin kehä III:n sisäpuolella kasvanut vastavalmistunut musiikkipedagogi ei osannut aavistaa, että tunturi-Lapista löytyisi aikanaan koti.

Tänä kesänä tuodaan maailma Ivaloon, kun esikuvani, ystäväni ja opettajani **Doug Goodkin** saapuu San Franciscosta opettamaan viikonloppukurssia "Play, Sing and Dance" 14.-16.6.2019. Toivon, että myös oppilailleeni tulee mahdollisuus kohdata ihminen, joka monien muiden joukossa on kannustanut ja vaikuttanut minun pedagogiseen säveltämiseeni. Jos sinä olet haaveillut yöttömästä yöstä ja pohjoisista metsistä, niin nyt on erinomainen aika saapua Ivaloon Orff-kurssille. Silloin räkkä, eli vertaimevien hyönteisten aika, ei ole vielä saavuttanut Ivaloa.

Nähdään kesäkuussa.

Nyt luonto kutsuu minua laulamaan.

"Play, Sing and Dance" -kurssi
14.-16.6.2019 Ivalossa

Tiedustelut:
jessika.lampi@gmail.com

Ilmoittautumiset:
kultanuotti@gmail.com

Lähtölaulus kansainväliseen kouluttajuuteen

ELINA SIMES

**Intohimoa ja järkeilyä, tarkkuutta ja vapautta, perusteellisuutta ja luovuutta, motivaatiota ja inspiraatiota, näkemystä ja uteliaisuutta, visioita ja reflektiota. Näillä vastapareilla lähti liikkeelle uusi kansainvälinen kouluttajakoulutus – tai pikemminkin mentorointiohjelma – joka kantaa komeaa nimeä
A New European Mentorship Program in Orff-Schulwerk Pedagogy.**

TÄMÄN LUOMUKSEN äidit ovat **Christa Coogan, Soili Perkiö ja Elisa Seppänen**, joiden mentoroitavaksi pääsivät **Elin Bergdal** Suomesta, **Clara Horbach** Saksasta, **Ezgi Tatar** Turkista sekä minä. Tällä tiimillä lähdimme tutkimaan kouluttajuutta, luovuutta ja Orff-pedagogiikan mahdollisuuksia. Ohjelma hioutui syksyn 2018 aikana, ja me mentoroitavat pääsimme tositoimiin tammikuussa 2019. Mentorit olivat työskennelleet asi-
an parissa jo toki pidempään.

Ohjelma on malliesimerkki rajatto-
masta yhteistyöstä kouluttajien ja koulu-
tettavien välillä. Ensimmäinen yhteinen

tapaamisemme oli tammikuus-
sa 2019 Pietarissa, jossa kolme
mentoria ja kolme mentoroi-
tavaa tutustuivat toisiinsa yhe-
teisen seminaarin merkeissä.
Seminaariin otti osaa parikym-
mentä venäläistä musiikinope-
tajaa. Christa, Soili ja Elisa
toimivat pääkouluttajina, ja me
kolme mentoroitavaa – minä,
Elin ja Clara – pidimme pie-
nempiä työpajajaksia seminaarin ai-
kana. Kaikki kuusi kouluttajaa
olivat koko ajan läsnä, tukivat
toisiaan ja tarkastelivat opetta-
juutta monesta eri vinkkelistä.

Oli antoisaa tarkastella kokeneiden
kouluttajien otetta uuteen ryhmään ja
nähdä koulutuskokonaisuuden muotou-
tuvan viikonlopun aikana. Reflektiivi-
set keskustelut koulutuspäivien jälkeen
kirkastivat ajatuksia siitä, millaista yh-
teistyötä opettajuus parhaimmillaan on.
Vaikka ohjelmassamme on asetelma
mentoreista ja mentoroitavista, kaikki
pohtivat omaa opettajuuttaan, keskuste-
livat valinnoistaan ja pohtivat erilaisia
reittejä opetusprosesseihin omista läh-
tökohdistaan, yhdessä. Seminaari avasi
minulle monta uutta ovea siihen, mil-
laista on kouluttaminen ulkomailla: Yh-

teistyö ja pedagogiset keskustelut kolle-
gojen kanssa, uuteen ryhmään kontaktin
saaminen, kurssin sisällön hiominen len-
nosta ja tulkin kanssa toimiminen ope-
tustilanteessa olivat kokemuksia, joista
ammennan pitkään.

Ohjelma huipentuu kesällä 2019 Vi-
ron Moostessa, Music Village -kurssilla,
jossa tapaamme taas kaikki yhdessä. Ke-
vään käyttämme kirjallisten tehtävien pa-
rissa, käymme kirjeenvaihtoa sähköpos-
titse, observoimme erilaisia koulutuksia
ja mahdollisuuksien mukaan järjestäm-
me sellaisia itsekin. Koetun perusteella
uskon, että meillä mentoroitavilla alkaa
uusi, kansainvälinen yhteistyö Orff-pe-
dagogiikan parissa mentorointiohjelma
päätyttyä.

Mentorointiohjelman nettisivut ovat työn alla.

*Tässä vaiheessa tiimin työtä pääset seuraamaan
osoitteessa: <https://mentorshipprogram.wixsite.com/mentorship>*

*YLIN KUVA Koko tiimi: Elin Simes, Elin
Bergdal, Soili Perkiö, Clara Horbach, Christa
Coogan ja Elisa Seppänen.*

*Suomen mentorit Elin Bergdal ja Elin
Simes observoivat Christianin opetusta.
KUVAT Elisa Seppänen*

A New European Mentorship Programme in Orff-Schulwerk Pedagogy

“MENTOR-MENTEE-OHJELMAN” idea on syntynyt mentoreiden aja-
tuksesta varmistaa, että Orff-pedagogian kehitys jatkuu ja että nuoret
kouluttajat saavat tukea omaan kouluttajuuteensa. Monet nykyiset
kouluttajat ovat jo tehneet työtä vuosia ja tulevaisuudessa tarvitaan
uusia pedagogeja jatkamaan tätä arvokasta työtä. Mentorit tekevät
ohjausta vapaaehtoistyönä tavoitteena ylläpitää energistä, uusiutuvaa
pedagogista yhteisöä, jossa eri sukupolvet ja kulttuurit kohtaavat.

I L O

teemana Taidepäiväkoti Konstissa

KATJA KILPELÄINEN

Konstin 3–5-vuotiaiden muskaripienryhmässä olemme käyneet läpi eri tunteita. Vuorossa oli ilo. Käsittelimme iloa musiikin, kuvataiteen, tanssin ja sadutuksen muodossa. Lapsia haastatteleamalla ja heidän ideoidensa pohjalta sanoitin ja sävelsin laulun nimeltä Ilo. Laulu perustuu kokonaan lasten kertomiin ilon aiheisiin.

toa, mitä olivat maallanneet ja miltä tämä prosessi tuntui.

Orkesteri soimaan ja omia ilolauluja keksimään

Tarkoituksena on jatkaa prosessia vielä sovittamalla laattasoittimille säestysorkesteri, jolloin osa lapsista saa soittaa halutessaan joko laattoja tai rumpuja. Lisäksi lapset voivat keksiä omia pieniä ilolaulujaan.

Mistä ilo löytyy?

Lähdimme liikkeelle siitä, että iloni on kadonnut, mistähän se löytyisi. Esitin lapsille erilaisia ilmeitä, ja he saivat päättää milloin olin heidän mielestään iloinen. Seuraavaksi kerroin, että heidän ajatustensa pohjalta olin tehnyt meille uuden laulun ilosta ja keskustelimme siitä. Olin tehnyt sanoihin kuvat. Perussykettä rytmittämällä opettelimme sanat kuvista. Melodian opetin kaikumenetelmällä.

Ilorytmit ja -liikkeet

Otimme mukaan rummut ja säestimme laulun rummuttamalla rytmikkäästi. Tämän jälkeen lapset valitsivat itseään

eniten ilostuttavan asian laulun kuvis-ta. Muiden soittaessa taustalla rytmiä jokainen sai vuorollaan liikkua improvisoidusti tavalla, jolla hän ilon kokee. Lopuksi lapset saivat soittaa oman ilorytminsä, jonka muut matkivat.

Maalaamisesta tanssiin

Jatkoimme ilon kokemusta maalaamalla musiikin tahdissa. Jokaisen kaulaan ripustettiin kaksipuoleinen maalauspaperi ja lapset saivat valita mieleisensä värisiveltimen. Musiikin soidessa lapset liikkuvat, tanssivat iloa ja kävivät maalaamassa samalla kavereiden papereihin iloisia asioita ja kuvioita. Saippuakuplia leijaili taustalla. Lopuksi katselimme yhdessä iloteoksia ja lapset saivat ker-

Opetustuokio liittyi tänä toimintavuonna ryhmässämme punaisena lankana toimineeseen Piki-materiaaliin (Katri Kirkkopelto 2016, Lasten keskus). Se käsittelee tarinan muodossa ulkopuoliseksi jäämistä, kiusaamista, tunnetaitojen opettelua, ryhmään mukaan pääsemistä sekä keinoja näiden tilanteiden ja tunteiden hallintaan.

säv. ja san. Katja Kilpeläinen

Maailmankylästä kansainväliseksi Musiikkikyläksi

International World Village, Maailmankylä sai viime vuonna nimen International Music Village. Nimenmuutoksen taustalla oli sekaannusten välttäminen Maailma Kylässä -festivaalin kanssa. Tulevana kesänä ensimmäisestä Maailmankylästä tulee kuluneeksi tasan kaksikymmentä vuotta. Tässä artikkelissa Jukka Siukonen kertoo kurssin alkuajoista. Muisteluun osallistuu myös pitkänlinjan kurssilainen Karen Foley (USA).

MAAILMANKYLÄ, World Village, järjestettiin ensimmäisen kerran vuonna 1999. Sitä ennen Harri “Haase” Setälä oli esitellyt kurssin idean JaSeSoin hallitukselle. Jukka Siukonen muistelee, miten Haasella oli suoranainen kulta-muna tarjottavanaan yhdistykselle. Se ei kuitenkaan heti saanut varauksetonta kannatusta hallitukselta. Järjestämisen ehdoksi sovittiin, että kurssi ei saa rasittaa JaSeSoin taloutta, niinpä JaSeSoin taloudenhoitajana Jukka lupasi ottaa tilitysvastuun kurssista.

Kulttuurien kohtaaminen keskiössä

Kurssi alkoi valtakunnallisena hankkeena, jonka rahoitus tuli ulkoministeriöltä vuoteen 2004 saakka. Maailmankylä toimi vuosia myös Kymenlaakson kesäyliopiston kurssina, mikä vapautti tiimit keskittymään kurssin sisältöön ja käytännön järjestelyihin. Ideana oli kulttuurien kohtaaminen, ei tasolta toiselle etenevä Orff-kurssi. Dialogi, vuorovaikutus, kehittyvien maiden kanssa oli tärkeintä ja se, mitä eri kulttuurit voivat oppia toisiltaan. Moni suomalainen esimerkiksi tutustui Maailmankylässä ensimmäistä kertaa djemben soittoon ‘autenttisten’ ihmisten opastamana.

Jukka on edelleen haltiossaan siitä, miten eri maailman kolkista tulleet kansalaiset jakoivat ihmiskunnan ykseyttä kurssilla. “Ja tämä on säilynyt läpi vuosien. JaSeSoissa on onnistuttu luomaan yhteyden henki, jota ei rahalla saa”, Jukka hehkuttaa. Hän kertoo myös, että monet ulkomaiset kouluttajat vai-

Our “flat truck” performance on 29.7.1999 in the Kotka Maritime Festival Parade. The very first World Village, “Dudun Rumpu – Call of the Drums” was held in Kotka. It was great fun, drumming in the hot sun! The teachers were Giovanni Piazza from Italy, Mousse N'Diaye from Senegal, Arnold Chivalala from Tanzania and Harri Setälä from Finland. (Karen Foley, USA)

kuttuivat tästä hengestä, rumpupiireistä ja Suomen luonnosta. He kertoivat kurssista kollegoilleen kotimaissaan ja Orff-piireissä. Kurssin maine kiiri maailmalle myös kansainvälisten stipendiaattien kautta, joista ensimmäiset tulivat AOSA:sta (American Orff Association) vuonna 2008.

Henki on tärkein!

Luonto, musiikki ja ihminen -kolmiyhteys kuului Maailmankylään alusta alkaen samoin kuin kouluttajat ulkomailta.

Kursseilla toteutettiin viljelejäkin ideoita, kuten purjelentokoneella lentämistä. Jukka kertoo huvittuneena, miten rumpupiirit ja “moinen ilonpito” herättivät aluksi epäilystä Orff-Instituutissa asti. World Village -hengestä ei kuitenkaan tingitty. “Henki on tärkein. Jos sitä ei ole, niin kurssi ei ole enää sama.” hän ilmaisee.

Erityisen ylpeä Jukka on siitä, että Maailmankylä – World Village on aina ollut hyvissä käsissä. Hän painottaa, että se on ollut ‘todellisen’ tiimitoiminnan ansiota: “Kurssin kokonaisuus on hit-

“The seeds planted during the first World Village grew to an international music family all over the world. Haase and Jukka Siukonen were the “brainmen” behind the scenes.”
(Karen Foley, USA)

Happy faces after the parade. The truck was unloaded, with drums and chairs. Only a few tired drummers remained for one last photo. This photo was taken twenty years ago, but somehow, we all look the same. Music keeps us young! (Karen Foley, USA)

sautunut kulloisenkin teeman ympärille ihmisten sitoutumisella ja sielun palolla, ja sen on aistinut jokainen Maailmankylän kansalainen.”

Maailmankylän intensiivistä henkeä kuvastaa myös se, että moni kaukainenkin vieras tuli kurssille vuodesta toiseen

riippumatta siitä millaisessa paikassa tai missä päin Suomea kurssi pidettiin. Ystävyys-suhteita ja kontakteja ehti syntyä. **Karen Foley** oli kurssin vakiovieras vailla vertaa. “I attended World Village from 1999–2015, so that was 17 years in a row, as the original “guinea pig”! Karen nauraa. Noina vuosina kurssi pidettiin kuudessa eri paikassa, Valkealan opistolla kahdeksana kesänä.

päälle on helppo rakentaa”, kirjoittaa puheenjohtajamme **Juuli Kammonen** Journalin 1/2018 numerossa. Näihin sanoihin on helppo yhtyä. Kaksikymmentä vuotta, eikä siis suotta. Haasen tarjoilemasta kultamunasta on kuoriutunut International Music Village, joka jatkaa Maailmankylän henkeä ja perinnettä – ensi kesänä siis Viron Moostessa.

JaSeSoi!

Lue tämän lehden loppupuolelta Anna Nummirannan kirjoitus “Teretulemast – kesällä soi Virossa”. Tutustu myös “Mansikkakuun terveiset AOSA:sta” -artikkeliin, johon kirjoittaja on saanut inspiraation Maailmankylässä 2014.

Maailmankylän perinne jatkuu Musiikkikylässä

Jukka kiittää Harri Setälän visionäärisyyttä siitä, että tämä oivalsi kurssin arvon ja mahdollisuudet. Yksi Maailmankylän tärkeimmistä perinnoista on ollut kansainvälisten kontaktien syntyminen. “Hyvin rakennetun

Ensimmäinen Maailmankylä sai kunniaininnan Kotkan meripäivien “Sykettä Satamassa” -paraatista.

“Moni suomalainen tutustui Maailmankylässä ensimmäistä kertaa esimerkiksi djemben soittoon ‘autenttisten’ ihmisten opastamana.”

Mansikkakuun terveiset AOSA:sta

Tämä artikkeli on ilmestynyt toukokuussa 2018 AOSA:n (American Orff Schulwerk Association) verkkojulkaisussa Reverberations: Teachers Teaching Teachers. Saimme luvan jutun julkaisemiseen Journalissa. Kirjoittaja Ardith Collins osallistui Maailmankylään kesällä 2014 Valkealassa. Kurssin innoittamana ja USA:ssa vietettävän mansikkakuukauden alkaessa hän löysi suomalaisen kansansävelmän ja taustoitti sitä. Toimituksemme etsi sävelmän suomenkieliset sanat tämän jutun yhteyteen.

Strawberries

SHARED BY ARDITH COLLINS, DENVILLE, NJ, USA

(Reprinted from Reverberations)

AS WE WELCOME in the month of May, there are many reasons for celebration, including National Strawberry Month!

Strawberries, is a Finnish folk song found in Book 2 of Susan Brumfield's First, We Sing! series.[1] The extended la pentachord (mollipentatoninen asteikko, toim. huom.) is characteristic of traditional Finnish melodies that often refer to the beauty of nature. It may be sung as a two part canon with the second part entering on beat 3.

Finnish folk music is influenced by the Kalevala, an epic poem of Karelian-Finnish folklore (see notes at end of article). Strawberries may be accompanied with bordun accompaniment on D and A. For an authentic Finnish flavor, Strawberries could be accompanied on the kantele, a plucked string member of the zither family, considered the Finnish national instrument.

A few very interesting facts about Strawberries:

Connections to music – This canon was part of the Suite On Finnish Themes by Dmitri Shostakovich written in 1939, but not performed until 2001. The fifth movement of the suite features a setting of Strawberries for tenor and chamber orchestra under the Finnish title, Mansikka on punanen marja.

In Literature – Wild strawberries are found in North and South America, Europe and Asia, and grow in every state and Canadian province in North Ameri-

Strawberries

Finnish Folk Song

Red are straw-ber-ries, red-der than red ros-es, heigh ho, tra la la la, red-der than red ros-es.

Red are straw-ber-ries, red-der than red ros-es; green the leaves are grow-ing.

Deep in for-ests, green-er than the grass-es, heigh ho, tra la la la, green-er than the grass-es.

Deep in for-ests, green-er than the grass-es, green the leaves are grow-ing.

Copyright © 2014 by HAL LEONARD CORPORATION
International Copyright Secured All Rights Reserved

Reprinted with Permission
from the Publisher

Mansikka (Jenkka)

1. Mansikka on punanen marja,
hajjai tuliali punanen marja.

Mansikka on punanen marja ja
juuressa pieni lehti.

2. Muista poika sitäkin liittoo,
hajjai tuliali sitäkin liittoo.

Muista poika sitäkin liittoo,
kun viime kerralla tehtiin.

3. Poikia ei oo uskottava
keskelläkään viikkoo.

Pojat ne tekee joka ilta
petollista liittoo.

4. Poikia ei oo uskottava,
pojat ne valehtelee:
eestä ovat hyvää ja
takana panettelee.

ca. California produces 1 billion pounds of strawberries annually. References to strawberries exist throughout history, literature, and legends, including the ancient Roman poets Ovid and Virgil, as well as in Natural History by Pliny the Elder and Shakespeare's Othello.

In History – In Medieval times, strawberries were served at important festivals in the belief that they would bring peace and prosperity. A Cherokee legend of the strawberry tells of how the creation of the heart-shaped fruit brought peace between first man and first woman. Native Americans taught European settlers how to make cornbread with strawberries, a precursor to strawberry shortcake.

In Science – Technically, strawberries are neither berries nor fruits, as what are commonly referred to as the 'seeds' are actually 'achenes' (technically, the ovaries of the plant).

There are a few explanations to the

origin of the name strawberries, including crediting children for stringing the berries on a piece of grass, selling them "by the straw." Another theory is that strawberries grow close to earth, strewn, or in the old word "strawed" on the ground. These two theories bring to mind Carl Orff's description of Elemental Music: "Elemental music is near the earth, natural, physical, within the range of everyone to learn it and to experience it, and suitable for the child." [2]

Cross-Curricular Extensions – Botanically speaking, strawberries are a member of the rose family. Drawing upon musical connections to the science and lore of strawberries, the canon could be partnered with Rose Rose. You might also tie in children's literature with strawberry themes (e.g. The First Strawberries and Cook-Doodle-Do), and play the music of 20th century Finnish composer Jean Sibelius.

All the best for your month of May!

Additional Resources

The Winter War between Finland and the Soviet Union resulted in Finland ceding approximately 11% of its territory. https://en.m.wikipedia.org/wiki/Winter_War

Karelia is a province of Finland partially ceded to Russia during the Winter War. [https://en.m.wikipedia.org/wiki/Karelia_\(historical_province_of_Finland\)](https://en.m.wikipedia.org/wiki/Karelia_(historical_province_of_Finland))

The Kalevala is a 19th-century work of epic poetry, compiled from Karelian and Finnish oral folklore and mythology. <https://en.m.wikipedia.org/wiki/Kalevala>

Sibelius and Finnish-Karelian Folk Music
<https://fmq.fi/articles/sibelius-and-finnish-karelian-folk-music>

Celebrating Finnish Folk Songs
<https://the-artifice.com/finnish-folk-songs/>

National Strawberry month
<https://www.farmflavor.com/us-agriculture/know-may-national-strawberry-month/>

The Kantele
<http://www.newworldencyclopedia.org/entry/Kantele>

Nordic Sounds – Educational Material for Music and Dance
<http://www.nordicsounds.info/#/start>

Children's Books About Strawberries

The First Strawberries by Joseph Bruchac
<https://www.youtube.com/watch?v=ATUiLbVREc>

First Woman and the Strawberry: A Cherokee Legend by Gloria Dominic

Cook-a-Doodle-Do! by Janet Steven, YouTube

[1] Susan Brumfield. *First We Sing! Songbook Two: More Songs and Games For the Music Class.* Milwaukee: Hall Leonard, 2015

[2] Carl Orff. *Orff Schulwerk: Past and Future* (Reprint from Supplement to the Orff Echo No. 1, 1993). Vol. 27, No. 4. (Summer 1995). P. 8

KUVA VASEMMALLA Ardith Collins (oik.) ja Alexandra Coghill (AOSA:n stipendiaatti) testaamassa heinäntekoa Maailmankylässä 2014.

Iina Kotola

Kuka olet, mitä teet ja missä työskentelet?

Olen Kotkassa syntynyt ja Helsinkiin kotiutunut musiikkipedagogi. Opetan bändejä, muskareita ja pianoa Helsingin Pop & Jazz Konservatoriossa. Sävellän myös lastenmusiikkia ja teen kehomusiikkia kouluttaen ja esiintyen.

Mistä olet saanut kipinän musiikin opettamiseen?

Musiikki on aina ollut iso osa elämäni. Haaveilin pitkään työstä musiikin parissa ja toiveeni toteutui. Ennen ammattiopintojani suurimpia inspiraation lähteitäni kohti musiikin opettamista olivat lukion musiikinopettajani **Ari Onnela** ja musiikinteoriaopettajani **Ilkka Marttila**. He jakoivat tinkimättä rakkautensa musiikkiin ja ihmisyyteen ja haluan jakaa sitä eteenpäin.

Miten Orff-pedagogia näkyy työssäsi?

Orff-pedagogia näkyy opetustyössäni ja heijastuu varmasti myös tapaani rakentaa taiteellisia kokonaisuuksia lavalle. Olen käynyt Orff-kurssit Suomessa ja viimeistelen ensi kesänä myös tasokurssin San Franciscossa. Olen ”Orff-uitet-

tu” jo ala-asteen musiikkiluokilla Kotkassa, jossa olin **Harri Setälän**, **Maaria Salmen** ja **Stefan Gartzin** opissa. Nyt kaikki tämä vaikuttaa varmasti omaan opettajuuteeni. Orff-pedagogiikka mahdollistaa kokonaisvaltaisen oppimisen ja sulautuu miellyttävästi rytmimusiikin maailmaan, jossa Pop & Jazz Konservatoriossa liikumme. Myös muskari-kollegiomme on erittäin ”Orff”, mikä on mahtavaa ja tarjoaa pedagogista ajatustenvaihtoa ja ymmärrystä aina tarpeen tullen.

JaSeSoilla alkoi järjestyksessään kolmas kotimainen Orff-kouluttajakoulu. Mikä sai sinut lähtemään mukaan?

Kouluttajakoulu on vahvistanut uskoani omaan kouluttajuuteeni. Lähdin mukaan koulutukseen, koska huomasin ajautuneeni kouluttamaan. Kollegiaalista tukea ei voi koskaan olla liikaa ja ihanat kouluttajat ja kou-

lutettavat tuovat inspiraatiota ja uusia näkökulmia oman pedagogisen kasvun tueksi. Kiitän tässä kohtaa kaikkia, jotka ovat olleet tätä matkaa kanssani jakamassa.

Miten musiikki vaikuttaa arjessasi?

Musiikki vaikuttaa elämässäni ISOS-TI. Se on työni ja vapaa-aikani. Nautin siitä, että voin työssäni kehittyä jatkuvasti. Tapaan uusia ihmisiä ja pääsen luomaan aitoja elämän hetkiä ja kohtaamisia. Rakastan musiikin kuuntelemista ja kokemista. Viime vuosina kehomusiikki on liikuttanut minua ympäri maailman kursseilla, retiriiteillä ja omilla esiintymisillä. Opetustyöni lisäksi keikkailen tällä hetkellä lastenmusiikkiyhtyeelläni Taikametsällä ja **Marianna Korpelan** kanssa duo Mikäliellä.

Mikä sulla soi?

Voi ei, varmaan ihan kaikki! Välillä pelkkä luonto tai kaupungin äänimaisema soundaa ihan älyttömän hyvältä. Musiikkimaultani olen nykyään melko kaikkiruokainen. Viime aikoina ehkä eniten ovat soineet Hang Massiven ja Barbatuquesin tuotanto, **Loreenin** hitit sekä **Simone Mongellin** Bodyterranean-albumi.

Iina Kotola ja vauhdikkaat kehorytmit.
KUVAT Lasse Parkkila

JaSeSoin kotimainen kouluttajakoulutus jo kolmatta kertaa

Syksyllä alkaneeseen vuoden mittaiseen JaSeSoin kouluttajakoulutukseen osallistuu joukko eri alan opettajia. Kurssiin on kuulunut yhteisiä tapaamisia, oman koulutuksen suunnittelua ja videointia. Kurssin kouluttajina toimivat **Soili Perkiö**, **Elisa Seppänen** ja **Markku Kaikkonen**. "Yksi tärkeä osa koulutusta on ollut saada peili omalle työskentelytavalle ja näin huomata paremmin omia vahvuuksiaan", kertoo koulutukseen osallistunut Pia Korteala. "On ollut mahtava nähdä erilaisia opettajapersoonallisuksia ja jakaa kokemuksia heidän kanssaan. Ryhmän tuki on valtavan tärkeää oman pedagogian kehittämisessä. Olen saanut hyviä eväitä ja rohkaisua omien koulutusten pitämiseen", Pia toteaa.

Emma-palkinto Tippukivitapaus-levylle

Emma Gaalan 2018 vuoden lastenmusiikkipalkinnon sai **Annamari Kähärän** säveltämän ja **Laura Ruohosen** runoihin perustuvan Kansallisteatterin musikaalin pohjalta tehty levy **Tippukivitapaus**. **Soili Perkiön** säveltämä ja **Eppu Nuotion** sanoittama Nallen Talvi -levy oli myös yksi palkintoehdokkaista. Hienoa, että myös aivan pienille lapsille suunnattu levy oli mukana palkintoehdokkaana!

Thaimaalaisia vieraita Orff-kurssille

Tulevan kesän Orff-kursseille saadaan kansainvälistä tunnelmaa kun "Orff-Schulwerk Associated Schools" -kouluihin kuuluvan thaimaalaisen Jittametin päiväkodin opettajia tulee tutustumaan kurssille. He tarjoavat thaimaalaisen iltaworkshopin kurssilaisille. Jittametilaiset tulevat myös samalla vastavierailulle suomalaisen "sisarpäiväkotiinsä" Taidepäiväkotia Konstiin.

Suomalaisia vierailulla Jittametissä.

KUVA Niko Nyman

Soiva taideleikki sosiokulttuurisena oppimisympäristönä: Musiikkipedagogin kokemuksia kehittämisestä

Hanna-Leena Tammiruusun äsken julkaistu opinnäytetyö (Metropolia, YAMK) käsittelee meille Orff-pedagogiasta kiinnostuneille tärkeitä aiheita. Opinnäytetyössä pohditaan ammatillista kehittymistä sekä näkökulmia taiteen perusopetuksen varhaisiän musiikkikasvatuksen toimintakulttuurin kehittämiseen. Soivassa taideleikissä lapset ja opettaja yhdenvertaisina ryhmän jäseninä säveltävät musiikillista mielikuvitusleikkiä taiteen eri ilmaisukeinoja käyttäen.

Opinnäytetyöhön voi tutustua osoitteessa: www.theseus.fi

ISME:n konferenssi 2020 Helsingissä

ISME:n (International Society for Music Educators) konferenssi saapuu jälleen 20 vuoden jälkeen Helsinkiin 2.-7.8.2020. Tämän kerran teema on: Visions of Equity and Diversity. Syksyllä poissuolittunut kunniajäsenemme **Ellen Urho** toimi ISME:n presidenttinä vuosina 1984-1990. Ellen Urho oli vastuussa loistavasti järjestetystä ISME:n konferenssista Helsingissä vuonna 1990.

Ellen Urhon muistokirjoitus ISME:n sivuilla: <https://www.isme.org/news/tribute-ellen-urho-music-education-leader-finland-and-past-isme-president>

JaSeSoi ry:n hallitus 2019

Hallituspöydän ympärillä
vuonna 2019 istuvat
vasemmalta edestä alkaen:

Juuli Kammonen (pj.),
Riikka Rauhala (siht.),
Laura Vainio (vpj.), Pia
Korteala, Maarit Lavas,
Anna Nummiranta (talous),
Kirsimari Pohjanheimo,
Sari Mutanen, Johanna
Hallikainen, Tiina Keisanen,
Jonna Roppo (kuvassa
puhelimessa) ja Sanna
Leena Saarinen (ei
kuvassa). Yhteystiedot
etunimi.sukunimi@jasesoi.
com, paitsi sannaleena.
saarinen@jasesoi.com.

Kokouskutsu

JaSeSoi ry:n sääntömääräinen vuosikokous Syyssesoin yhteydessä
la 21.9. 2019

Seurakuntaopiston Järvenpään kampuksella.

Tervetuloa!
JaSeSoi ry:n hallitus

International Summer Course 2019

”Elemental Music and Dance Pedagogy Orff Schulwerk”

7–13th of July, 2019 at the Carl Orff Institut, Salzburg

Teretulemast – kesällä soi Virossa

International Music Village -kurssi Moostessa 21.–26.7.2019

ANNA NUMMIRANTA

Ensi kesänä kannattaa suunnata Viroom, sillä JaSeSoi järjestää International Music Village -kesäkurssin upeassa Moosten kartanossa Pölvamaalla. International Music Village, joka tunnettiin aiemmin World Villagena täyttää kaksikymmentä vuotta. Kyseessä on siis juhluvuosi JaSeSoin historiassa. Samalla juhlistamme myös 100-vuotista Viron tasavaltaa.

ENSIMMÄISTÄ KERTAA JaSeSoin historiassa kurssi järjestetään Suomen ulkopuolella. Rakennamme ja kehitämme uusia toimintamalleja kansainvälisen kurssin järjestämisessä, olemme uuden äärellä. Viron musiikinopettajien liiton Orff-osaston aktiivit **Tuuli Jukk** ja **Varje Lepp**, jotka ovat jo vuosia tehneet yhteistyötä JaSeSoin kanssa, ovat olleet korvaamaton apu Viron puolella käydyissä neuvotteluissa.

Upeat puitteet Moostessa

Kurssille etsittiin paikkaa eri puolilta Viroa, ja lopulta sopivaksi osoittautui Moosten kartano. Moosten pitäjä sijaitsee Kaakkois-Virossa Pölvamaalla, 240 kilometrin päässä Tallinnasta, kauniin Mooste-järven rannalla. Lähin kaupunki on Tartto, johon on matkaa 45 kilometriä. Kartanon mailla on upeita rakennuksia. Music Villagen kurssilaisien majoituspaikkoina toimii vanhassa viinatislaamossa sijaitseva hotelli ja käsityöläisten verstaiden yläkerrokseen remontoitu vierasmaja. Vanhassa tallissa on 500-paikkainen konserttisali, ja englantilaistyyliisessä puutarhassa riittää ihailtavaa. Toiveissa on, että saamme myös tutustua Viron rikkaaseen kulttuuriperinteeseen kuorolauluineen ja kansantansseineen.

Hand in Hand – Käsi kätehen – Käsikäes

Music Villagen teema on tänä vuonna “Hand in Hand – Käsi kätehen – Käsikäes”. Ulkomaisina kouluttajina ovat **Christa Coogan**, nykyään Saksassa asuva, Yhdysvalloista kotoisin oleva tanssin ja musiikkiliikunnan Orff-pedagogi sekä **Polo Vallejo**, espanjalainen etnomusikologi ja kuoronjohtaja. Polo oli World Villagessa Keuruulla koulutamassa myös kesällä 2017. Suomesta opettamaan tulee rautainen tiimi **Elisa Seppänen** ja **Soili Perkiö**.

Kurssille odotetaan osallistujia ympäri maailmaa. Vaikka opetuskieli on englanti, niin kieli ei ole ratkaiseva asia osallistumiselle. Kurssilla on muodostettu jopa syviä ystävyyssuhteita pieneläkin kielitaidolla ja muulla kommunikoinnilla. Musiikin kieli on universaali!

Tule mukaan ainutkertaiselle kurssille!

Kesän 2019 kurssi on näillä näkymin ainutkertainen. Siksi juuri nyt kannattaa tulla mukaan. Varaa paikkasi kurssille osoitteessa jasesoi.com/koulutukset. Tarkemmat tiedot eri hintaisista majoitusvaihtoehdoista löytyvät nettisivuil-

ta. Edestakainen bussikuljetus Moosteen on järjestetty Tallinnan keskustasta.

Moosten kartanoon voi tutustua tarkemmin osoitteessa www.moostemois.ee (virokseksi ja englanniksi).

Viron kontakteilla pitkät perinteet

JaSeSoin Viron yhteydet ulottuvat aina 1980-luvun lopulle MUSISOL:n ja Neuvosto-Viron aikaan. Rondo-lehti vuodelta 1990 otsikoi **Harri Setälän** olleen Tallinnassa tuomassa uutta potkua Viron musiikkikasvatukseen. Haasen Orff-pedagoginen demonstraatio sai lehden mukaan niin suuren suosion, että aplodeista ei ollut tulla loppua. **Jukka Siukonen** puolestaan muistetaan yhä asiantuntija-avustaan, jota tarvittiin, kun virolaiset perustivat oman Orff-osaston musiikinopettajien liiton yhteyteen. Vuosien varrella vierailuja on tehty Suomen ja Viron välillä puolin ja toisin.

Lehtemme seuraavassa numerossa lisää JaSeSoin Suomi-Viro -yhteistyöstä ja sen alkuvaiheista.

KUVA YLLÄ Moosten kartano

Ellen Urho (1920–2018) muistoissamme

LAURA VAINIO

In Memoriam Ellen Urho

Suomalaisen musiikkikasvatuksen uranuurtaja ja Sibelius-Akatemian entinen rehtori, professori Ellen Urho nukkui pois 17.10.2018 98-vuoden iässä. Hän oli sekä JaSeSoin että ISME:n (International Society for Music Education) kunniajäsen. Ellen Urho oli suomalaisen musiikkikasvatuksen todellinen ”Grand Old Lady”. Hänen pitkäaikainen toimintansa musiikkikasvatuksen- ja koulutuksen kehittäjänä on vertaansa vailla. Seuraavassa poimintoja Ellen Urhosta kertovista Jasesoi Journalin teksteistä vuosien varrelta. Artikkelit löytyvät kokonaisuudessaan Jasesoi.com-sivujen digiarkistosta.

Orffin ensimmäisessä aallossa

”Ellen Urho kuului (myös) Orff-lähestymistavan ensimmäiseen aaltoon. Värikäs oppikirjasarja ”Vihreä viserryskone, Keltainen kellopeli, Punainen posetiivi” sisälsivät suuren joukon materiaalia, joka toi uuden lähestymistavan suomalaiseen musiikkikasvatukseen. MUSISOI ry:n aikana Ellen Urho oli Sibelius-Akatemian rehtorina ja avarakatsaisesti avasi Sibelius-Akatemian ”keittiönoven” Orff-koulutuksille Sibelius-Akatemiassa. Musiikkikasvatuksen osastolla saivat vieraila useat kansainväliset ja suomalaiset kouluttajamme. Ellen Urho oli kansainvälisen Orff-Schulwerk Symposiumin juhlapuhujana Orivedellä 2000, ja hänen haastattelunsa on taltioitu Symposium-videolle.”

Lottana rintamalla

”Ja niin minä lähdin lottatöihin. Olin hyvä konekirjoittaja ja minut laitettiin ilmasotakoulun kansliaan. Jatkosodan aikana vuosina 1941-42 toimin Karjalan kannaksella rintamalla ja sain sieltä määräyksen tulla Helsinkiin. Syksyllä -42 muutin Helsinkiin siirtoväenhuollon keskuksen konekirjoittajaksi ja sihteeriksi. Siellä oli johtaja, joka joutui kulkemaan omaan huoneeseensa minun huoneeni läpi. Hänellä oli aina kukkakimppu mukanaan. ”Tässä on neidille kukkia”, hän sanoi ojentaen kukat minulle. Ja tämä mies oli nimeltään **Urho Kaleva Kekkonen**. Olin siis yksi hänen sihteeistään, ja hän toimi siirtoväenhuollon keskuksen johtajana.”

KUVA YLLÄ Ellen Urho (kuvassa keskellä) muistelemassa oppimateriaalien tekoa Liisa Tenkun ja Inkeri Simola-Isakssonin kanssa.
KUVA Soili Perkiö

Herääminen kansainvälisyyteen ja musiikkikasvatuksen mahdollisuuksiin

”Opettajakorkeakoulussa tajusin, ettei saamillani tiedoilla pärjää ollenkaan. Lähdin hakemaan tietoa Ruotsista. Kurssin johtajana toimi kuuluisa kuoronjohtaja **Eric Ericsson**, jonka johdolla tutustuimme graafiseen notaatioon ja uuteen musiikkiin sekä perehdyimme Orff-pedagogiikkaan ja Orff-soittimiin.”

”Varsinaisesti tutustuin Orff-pedagogiaan Wienissä vuonna -62, jolloin pidettiin ISME:n suuri kansainvälinen konferenssi. Se merkitsi minulle heräämistä kansainvälisyyteen ja silmien avautumista musiikkikasvatuksen mahdollisuuksille. Konferenssi oli samaan aikaan Wienin kulttuuriviikon kanssa ja kaikki hienot konsertit kuuluivat ohjelmaan.”

Orff-ideologian avautuminen

”Näkyvin henkilö konferenssissa oli säveltäjä **Carl Orff**. Hän piti siellä esitelmän, ja mikä parasta, meille oli järjestetty kouluihin mahdollisuus seurata, millä tavoin Orff-pedagogiikkaa käytetään eri luokkatasoilla. Se oli valtavan hieno ja hyödyllinen kokemus. Minulle tuli tarve tietää, mitä muualla maailmassa tapahtuu. Liityin jäseneksi ruotsalaiseen, saksalaiseen, itävaltalaiseen, englantilaiseen ja amerikkalaiseen yhdistykseen. Kaikista yhdistyksistä lähetettiin lehti, joiden avulla pysyin kärryillä, mitä muualla tapahtui.”

”Kesällä -64 osallistuimme **Inkeri Simola-Isakssonin, Erkki Pohjolan** sekä eräiden muiden suomalaisten kanssa Salzburgin kesäkurssille. Sinä kahtena viikkona emme kertaakaan nähneet nuotteja. Siellä vasta minulle selvisi, mitä tämä Orff-ideologia varsinaisesti pitää sisällään. Inkeri ja Erkki hyödynsivät kursseilla saamiaan oppeja mm. Piiri pieni pyöri ja Maailma soi -oppikirjasarjoissa. He myös kouluttivat Klemetti-opistossa opettajia kursseilla, joissa nimenomaan käytettiin Orff-soittimistoa ja tutustuttiin Orff-pedagogiikkaan.”

Kirjoituksessa käytetyt lähteet:

Kirsi Hyypä: Lähikuvassa Ellen Urho Jasesoi Journal 1/2012.

Jukka Siukonen: JaSeSoi ry:n kunniajäsenen, Jasesoi Journal 1/2010.

*Ellen Urhon vaiherikkaaseen elämään voi tutustua myös **Marja-Liisa Juntusen** kirjoittamassa teoksessa: Kaiken lisäksi nainen: Ellen Urhon ammatillinen elämäkerta (2013).*

Musiikkikasvatusyhdistys Orff-Schulwerk Association of Finland

Yleistä

- vapaan musiikkikasvatuksen yhdistys
- perustettu vuonna 1993 jatkamaan Musisoi ry:n vuonna 1985 aloittamaa musiikkikasvatustyötä
- edistää ja seuraa Orff-pedagogista musiikkikasvatusta Suomessa Orff-Schulwerk Forum Salzburgin valtuuttamana
- järjestää koulutuksia, joiden tarkoituksena on tukea osallistujan omaa pedagogista kasvua, hyvinvointia ja työssä jaksamista

Jäsenyys yhdistyksessä

- jäseniksi voivat liittyä kaikki musiikkikasvatuksesta kiinnostuneet henkilöt ja yhteisöt
- jäseniä yhdistää kiinnostus Orff-pedagogiikkaan ja sen tarjoaman luovan kasvatusnäkömyksen soveltaminen musiikkikasvatustyössä

Hallinto

- päätösvaltaa käyttää sääntömääräiset vuosikokoukset
- hallitus (7-12 jäsentä) sekä puheenjohtaja valitaan syyskokouksessa kahdeksi vuodeksi kerrallaan

Puheenjohtaja

Juuli Kammonen (juuli.kammonen@jasesoi.com)

Muu hallitus

etunimi.sukunimi@jasesoi.com

Tapahtumat

RytmiS

Monipuolinen, virkistävä ja virikkeitä antava viikonloppukurssi, jonka työpajoissa heittäydytään musisoimaan, liikkumaan ja laulamaan huippupedagogien johdolla.

Musiikkipedagogiikan koulutusohjelma – Orff-kurssit I - II - III – lopputyöseminaari
Musiikkipedagoginen, opintojaksolta toiselle etenevä ja syvenevä koulutuskokonaisuus, jossa syvennyttään Orff-pedagogisen lähestymistavan kautta musiikkikasvatukseen. Koulutuksen viimeinen jakso on pedagogista kasvua refleктоiva lopputyöseminaari. Koulutuksen laajuus on 20 opintopistettä.

Teemakurssi

2-3 päivää kestävä kurssi, joka täydentää JaSeSoin muita kursseja. Kurssilla on vuosittain vaihtuva sisältö, jonka lähtökohtana on tietty pedagoginen ja/tai musiikillinen näkökulma.

International Music Village

Luonnonläheinen ja yhteisöllinen matka opettajuuteen.

SyysSeSoi

Jäsenille ilmainen koulutustapahtuma, joka kokoaa jäsenistön vuosikokoukseen. Tarjoaa jäsenistölleen mahdollisuuden toimia kouluttajana.

Soittajaiset

2-3 kertaa vuodessa on vapaamuotoinen yhteissoittokokoukseen. Tapahtuma pyritään järjestämään maksuttomana jäsenpalveluna.

Kansainvälinen toiminta

- toimii yhteistyössä Carl Orff -säätiön ja Orff-Instituutin kanssa
- on yhteydessä muiden Orff-yhdistysten kanssa mm. osallistumalla vuosittaiseen kansainväliseen Orff Forum
- tapaamiseen Salzburgissa ja USA:n Orff-yhdistyksen AOSA:n tapahtumaan
- on mukana yhteispohjoismaisessa Nordic Sounds -hankkeessa

Tiedotus

- julkaisee kaksi kertaa vuodessa ilmestyvää JaSeSoi Journal -lehteä
- jäsenistöä tiedotetaan sähköpostitse, nettisivuilla sekä sosiaalisessa mediassa
- ylläpitää www.jasesoi.com-kotisivuja ja tiedottaa toiminnastaan kasvatus- ja musiikkialan eri oppilaitoksia.

Soittimisto

- omaan koulutuskäyttöön laaja Orff-soittimisto.

JaSeSoi ry tarjoaa jäsenilleen:

- koulutuslennuksen RytmiSestä, Musiikkipedagogiikan koulutusohjelmasta ja Teemakurssista
- ilmaisen koulutuksen SyysSeSoin yhteydessä
- Soittajaiset
- JaSeSoi Journal -jäsenlehden 1-2 kertaa vuodessa
- Orff-käsikirjaston käyttöoikeuden
- mahdollisuuden koulutustukeen kansainvälisille Orff-kursseille
- kansainvälisiä yhteyksiä
- vinkkejä järjestettävistä kotimaisista ja kansainvälisistä kursseista

JaSeSoi ry kannustaa musiikkikasvattajia aktiiviseen toimintaan.

JaSeS*oi*
ry

Kurssikalenteri 2019

Koulutuksia kaikille musiikin parissa työskenteleville

RytmiS 16.-17.3.2019 **Seurakuntaopisto, Järvenpää**

Kouluttajana Segni Mossi Italiasta.

PirkanmaaSeS*oi* 27.4.2019 **Pirkanmaan musiikkiopisto, Tampere**

Kouluttajana Markku Kaikkonen.

Musiikkipedagogiikan koulutusohjelma **Orff-kurssit I, II ja III, 4.-9.6.2019** **Lopputyöseminaari 3.-4.6.2019** **Seurakuntaopisto, Järvenpää**

Kolmena eri vuonna jaksolta toiselle etenevä ja syvenevä monipuolinen kurssikokonaisuus, joka päättyy neljännen vuoden Lopputyöseminaariin. Kouluttajina Markku Kaikkonen, Soili Perkiö, Elisa Seppänen, Terhi Oksanen, Tero Pajunen, Mikko Seppänen ja Taavi Lehtonen.

International Music Village 21.-26.7.2019 **Mooste, Viro**

Luonnonläheinen, yhteisöllinen ja musiikkipedagoginen matka opettajuuteen. Opetuskielenä englanti. Kouluttajina Polo Vallejo, Christa Coogan, Elisa Seppänen ja Soili Perkiö.

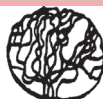
SyysSeS*oi* 21.9.2019 **Seurakuntaopisto, Järvenpää**

Jäsenistölle ilmainen koulutuspäivä.

Lisätietoja ja ilmoittautuminen kursseille: www.jasesoi.com.

Muutokset mahdollisia.

Seuraa tiedotusta yhdistyksen netti- ja Facebook-sivulla sekä -ryhmässä.

Member of the
ORFF-SCHULWERK FORUM
Salzburg

 **SEURAKUNTA
OPISTO**